

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

2009-рэ ИЛЬЭСЫМ ЧЪЭПЫОГЪУМ И 18-р — ГЪОГУ ХЪЫЗМЭТЫМ ИОФЫШІЭХЭМ Я МАФ

Адыгэ Республикэм игъогу отраслэ иофышІэхэу
ыкІи иветеранхэу лъытэныгъэ зыфэтшІыхэрэ!

*Шъуисэнхъат енхыгъэ мэфэкІым фэиІ тышфугъушІо!
Гъогу хъызмэтыр Урысыем итранспорт системэ зыкІ
изыІахъэу ыт, ац иэкономикэ иотраслэ шхъаІэхэм зэу
ащыц.*

Адыгеим игъогушІхэр сыдигъуи къахъыцтыгъэх яІоф
зэрэфэшынкьэхэмкІэ, яІэпІэсныгъэкІэ ыкІи ышъэрлгъэу
яІэхэр дэгъоу зэрагъэцэкІэхэрэмкІэ. ШъуиІофшІэн анахъэу
зытегъэпсыхъагъэр автомобиль гъогухэм языхтет нахъышІу
шІыгъэныр, ахэр зэрагъэфедэрэ пІалгэм хэгъэхъогъэныр, ре-
сурсхэр кІэзыгъоерэ технологиехэр, техникэ нэрытыр гъэ-
федэгъэнхэр ары.

Республикэ программэу «2010 — 2020-рэ ильэсхэм Адыгэ
Республикэм ичІыпІэ автомобиль гъогухэу зэдагъэфедэхэрэм
языхтет нахъышІу шІыгъэныр» зыфилорэм диштэу километ-
ри 9,4-рэ зыкІыхэгъэцт автомобиль гъогуу, псыхъоу Шхъэ-
гуацэ телышІт зэпырыкІыпІэри зэрэхтэу, къалэу Мые-
кьуапэ къэзыгъэхэрэм иапэрэ чэзыу 2009-рэ ильэсым атыцт.

Непэ гъогу отраслэр лъэгъпІакІэхэм якІу, цыхъэшІэгъоу
ІофшІэнхэр зэхэцэгъэнхэм ащ ынаІэ тырегъэты. Ахэм
яшІуагъэкІэ тигъогухэр нахъ цынэгъончгъэ, нахъ Іэрыфгъу
мэхъу, ахэр нахъыбэрэ къызыфагъэфедэнхэ алъэкІыцтых.

Республикэм икъушхъэлгъэ чІыпІэхэм гъогухэр ащыгъэп-
сыгъэнхэм ыкІи ахэр гъэцэкІэжыгъэнхэм япхыгъэ ышъэрлгъэу
шъуапашхъэ илхэр зэрэжыгъэцэкІэцтхэм, туризмэм
зегъэушъомбгъуэгъэнымкІэ Адыгеим ипланхэр цыІэныгъэм
зэрэцыхырышъуыцтыцтхэм тицыхъэ телгъ!

Гъогу отраслэм иофышІэхэм, иветеранхэм ыкІи испеци-
алист ныбжыгъэкІэхэм псауныгъэ пытэ, насып, цыІэкІэ-
псукІэ дэгъу яІэнэу, Адыгэ Республикэми, здытити Хэгъэгушхоу
Урысые Федерациеми апае яІофшІэн гъэхъагъэхэр щаиІынэу
тафэлгъо!

Адыгэ Республикэм и Президентэу
ТХЪАКІУШЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и
Тхъаматэу Анатолий ИВАНОВ

ИКЪОУ УАПЫЛЪМЭ, ГЪОГУХЭР ДЭГЪУЦТЫХ

Къэралыгъо учреждениеу «Адыгэ Республикэм иавтомобиль
гъогухэм я ГъІорышІапІэу «Адыгеяавтомдор» зыфилорэм рес-
публикэ гъогуу километр 1380-рэ ыкІи лъэмдыжэ 79-рэ ылэ илгъых
ыкІи къэгъэгъунэх. Адыгеим ипсэупІэхэр асфальткІэ пкІэгъэ
гъогухэм зэралхы, ау ахэм языхтет дэгъу пІон плъэкІыцтэн.
Джащ фэдэу гъэцэкІэжынын Іофхэм апІуагъэхъанэу федераль-
нэ гулчэм къытІуныцтыгъэ ахыцэр зэраубытыжыгъэм
къыхэкІэу къэралыгъо ыкІи шъолгъыр мэхъанэ зилэ гъогухэм язых-
тети икъоу пылгъынхэ алъэкІырэп. Республикэм игъогу кило-
метри 130 — 170-рэ фэдиз агъэцэкІэжынын фаеу, ау
амыгъэцэкІэжыныгъэу илгъэс къэс къэнэ. ГъэцэкІэжынын зэфэшъ-
хъафхэр зышІыпІэгъэн фаеу ыт гъогухэр километр 236-м нэсы.

2009-рэ ильэсым икыыхъагъу уахътэ тефэу зыхІэзыхъа-
жынынхэ ыкІи агъэцэкІэжынынхэ фэгъэ гъогухэм азыныкъу ныІэн
зынкъ рагъэуцожыгъагъэр. А экІэри къызыхэкІыгъэр ауажы-
рэ ильэситфым къыкІоцІ гъогухэр икъоу зэрагъэцэкІэжынын
мылгъу къазэрарамытыжыбэрэр ары.

Чъэпыогъум и 18-м гъогу хъызмэтым иофышІэхэм япро-
фессиональнэ Маф. Ащ ехъулэу «Адыгэ Республикэм иавто-
мобиль гъогухэм я ГъІорышІапІэу «Адыгеяавтомдор» зыфилорэм
ипащэ, Адыгэ Республикэм ыкІи Урысые Федерациеми яза-
служеннэ гъогушІэу Гусэрыкьо Хъызыр Адыгеим игъогухэм
языхтет фэгъэхъыгъэ упчІэу еттыгъэхэм яджэуапхэр къы-
титыжыгъэх.

(ИкІэух я 4-рэ н. ит).

Президентым изэлукІэгъухэр ІОФЫГЪО ЗЭФЭШЪХЪАФХЭМ АТЕГУЩЫІАГЪЭХ



Адыгэ Республикэм и Пре-
зидентэу ТхъакІушынэ Аслъан
тыгъуасэ ІофшІэгъу зэлукІэгъу
заулэ иІагъ. Президентыр
АР-м и Лъэпкъ банк итхъама-
тэу Николай Педан ІукІагъ.
«Адыгэ Республик» тетхагъэу
юбилейнэ гулчІ ахыцэ (соми 10
хъурэр) Урысыем игупчэ банк
къызэрэдигъэкІыгъэм Прези-
дентыр ащ цыгъэгъозагъ, итеп-
лъэкІи зыфэдэри ригъэлгъэ-
гъугъ. 2005-рэ ильэсым къы-
щегъэжыагъэу мыщ фэдэ ахъ-
цхэр тикъэралыгъо къышъыда-
гъэкІых ыкІи ильэс къэс Уры-
сыем исубъекти 5 — 6 фэдиз-
мэ ар афэгъэхъыгъ, мыгъэ ащ
Адыгеири хэфагъ. Мы илгъэ-
сым ибэдзэогъу мазэ къыше-
гъэжыагъэу миллионитІу Іэпэ-
цыпэ хъурэ гулчІ ахыцэм игъэ-
зекІон тикъэралыгъо офици-
альнэу щіублагъ.

— Адыгеим игугъу дахэкІэ

зэрагъэшІын тлэкІышт лъэ-
ныкьо псгъэури къытІотыкІызэ
тиІофшІэн зэхэтцэн фае, —
къыІуагъ ТхъакІушынэ Ас-
лъан. — ГулчІ ахыцэу къыда-
гъэкІыгъэр тиреспубликэ зэрэ-
фэгъэхыгъэм мэхъанэшхо иІ.
Непэ Адыгеири Урысыем изы
субъектэу зэрэщытыр, ащ хэ-
хъоныгъэхэр зэришІыхэрэр
нэмыкІ шъолгъырхэм, цыфхэм
алъыдгъэлэсын фае. Ар гъэцэ-
кІагъэ хъунымкІэ мыщ фэдэ
лъэбэкъухэм мэхъанэшхо яІэу
сэлгытэ.

Джащ фэдэу республикэм
ипащэ «Россельхозбанкым» и
Адыгэ шъолгъыр къутамэ ипа-
щэ Надежда Цепя ІукІагъ.

— Непэ банкым иІофшІэн
зэрэзехицэрэм, чІыфхэм ятын
ылъэныкьокІэ гъэхъэгъэшІу-
хэр зэришІыхэрэм лъэшэу те-
гъэрэзэ, — къыІуагъ ТхъакІу-
шынэ Аслъан банкым ипащэ
зыкыфигъаззэ. — Та-
пэкІи ащ фэдэ екІолІа-
кІэ шъуиІофшІэн фы-
шъуиІэу, республикэм
иэкономикэ хэхъоныгъэ-
хэр ышІынхэм, мэкъу-
мэщ хъызмэтым фэгъэ-
зэгъэ цыфхэм ящыкІэ-
гъэ ІэпыІэгъур яжъугъэ-
гъотыным шъузэрэдэлэ-
жъэщтым сицыхъэ телгъ.

— Ильэси 9-кІэ узэ-
кІэІэбэжыкымэ банкым
икъутамэ республикэм
къышъызІутхыгъ, —
къыыхыгъэщыгъ Н.Цепя.

— А уахътэм къыныгъуабэмэ
тахэтыгъ нахъ мышІэми, джы-
рэ лъэхъан банкыр ылгъэ теу-
цауагъ, «кредитнэ портфелыр»
сомэ миллиарди 4-м нэдгъэсын
тлэкІыгъ. Ильэсэу тызыхэ-
тым ыкІэхэм анэс республи-
кэм имэкъумэщ производ-
тельхэм сомэ миллион 500 фэ-
диз чІыфэу яттынэу дгъэнэ-
фагъэ, ищыкІагъэ хъумэ, а
пчъагъэм хэдгъэхъон амал тиІ.
Къыхыгъэщыгъэн фае, ыпэкІэ
кредит зэттыгъэ организацие-
хэм ащыщхэм ахыцэр къызэ-
кІагыгъэкІоужышъоу къызэрэ-
хэкІырэр, ау а гумэкІыгъом
идэгъэзыжыныи иамалхэр зе-
тэхъэх. Дунэе экономикэ кри-
зисым илгъэхъан цыфхэм яІоф
нахъ хылыгъэ къызэрэжыгъэр
къыдэгтлыгътэ, чІыфэ зытелгъ
мэкъумэщ хъызмэтышІапІэхэм,
цыфхэм Іоф адэгтшІэ. Лэжы-
гъэу къахыжыгъэр нахъ лъа-
пІэу зацэкІэ, чІыфэу ателгъыр
апщыныжынын амал зэралэ-
щтыр къыдгъурыІоу, кредитхэм
ятыжынын иуахътэ афызэкІэ-
тэхъэ.

Мы мафэм республикэм
ипащэ АР-м и Къэралыгъо
Совет — Хасэм идепутатхэу
Олег Алексеевымрэ Генна-
дий Додиновымрэ зэлукІэгъу
адыриІагъ, бгъуитІур Іофыгъо
зэфэшъхъафхэм атегушІа-
гъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.
Сурэтыр А.Гусевым тыри-
хыгъ.

ДЖЭДЖЭХЪАБЛЭХЭР ЗЫЗЭЮКІЭХЭМ...

Джэджэхаблэ шыщхэу Мыекъяуапэ шыпсэурэ клалэхэр клэщакло зыфэхъугъэхэ зэлуклэ бэмышлэу ячылэ шырагъэклокыгъ. Адыгэ Хасэм кыкыгъэхэ Нэгъуцу Аслъан, Къуекъо Аслъанбой ыкІи Чэтыжъ Аслъан а зэлуклэм хэлэжыагъэх.

Джэджэхаблэхэу Мыекъяуапэ дэсхэм яхасэ мэээ зауэлкІэ узэкІэлэбжэмэ зэхашагъ ыкІи тхьаматэу Нэхэе Аслъан Анзаур ыкѳор агъэнэфагъ. Джы ащ икѳутамэ чылэми илэ хъугъэ. Джэджэхаблэрэ Тэухеаблэрэ зы чылэм фэдэу егъашлэм зэрэзэхэтхэм ыпкѳ кыкыкІлэ, къоджитлүмэ зы хасэ ялэмэ нахъ тэрэзэу алытагъ ыкІи зэхашэжыгъэ хасэм псэупитлүми ялѳыкІохэр хагъэхьагъэх, пащэу шыхадзыгъэр Къуижъ Ким. Къуаджэм гумэкыгъоу дэлъхэм ядэгъэзыжыын фэлэжънхэр ары зэхэщакІохэм япшъэрылѳ шъхьалэр. Апэрэ Іофыгъоу зэшлѳахы ашлѳоигъохэм ащыщых псыр зэрыклорэ трубэхэм язэблэхъун, гъогухэм ягъэцкІэжыын ыкІи къэбзэныгъэм лъыплъэгъэныр. Къатитлѳоу зэтет сымэджэщэу Джэджэхаблэ дэтэм нэжъ-Іужыкхэр чэлъыштыгъэх, Тэухеаблэ, Къунчыкѳохаблэ ащыщхэр шагъэхъужыкыштыгъэх шъхьае, ащ Іоф рагъашлэрэп, дахыжыпэным ищынагъо шылэ хъугъэ. Ащ лъэшэу къоджэдэхэри гъунэгъу чылэхэм ащыпсэухэрэри

егъэгумэкІых, къэгъэнэгъэным клэлъэлѳх ыкІи лъэлѳу тхылхэр Іэшъхьэтетхэм афагъэзэн гухэлъ ял.

Чыплэ зыгъэІорышлэжыыным ипашэу Уджыкху Алик зэлуклэм къекІоллагъэхэм къафилотагъ зэшлѳахын алъэкІырэ Іофыгъохэри зыфыримыкѳухэрэри. Къоджэ бюджет тэрэз уимылэу уигумэкыгъохэр дэбгъэзыжыын зэрэмылѳэкІыштыр гъэнэфагъэ, ау фэдэ къызхэпхын плъэкІышт лъэныкѳохэри къэгъотыгъэнымкІэ амалхэр зэрэшылэхэм зэлуклэм хэлэжыагъэрэ шигъэгъо-загъэх хэсашъхьэм хэтэу, мэкъу-мэщымкІэ АР-м и Министерствэ иІофышлэу Чэтыжъ Аслъанэ.

Къоджэдэхсэр зызэлѳкІэхэм нафэ хъугъэ зэрэзэхэгущыІэжыыгъэхэм шлѳагъэ къызэритыштыр, япсэуплэ изытет нахъышлүм ылъэныкѳкІэ зэблахъун зэралъэкІыштыр. Мы мазэм и 25-м шлѳыхьафышхо ашлѳынышъ, къоджэ паркыр аукъэбзын гухэлъ ял. Ащ хэлэжънхэу къырагъэблагъэх джэджэхаблэхэу зызылтыгъэжэрэ клалэхэр зэкІэ, клэлэджакІохэр. Іофышхо амышлэшъуштыр, шлѳыхьафым хэлэжыагъэхэм ашъхьагъ итынхэу къоджэдэс нахъыжъхэм ащэгугъых. Нэфэшъхьаф Іофыгъохэми зэшлѳохын дэлэжънхэу къоджэдэхсэр хьазырых.

(Тикорр.).

МИЛЛИОН 47-м ЕХЪУ КЪАФЫХАГЪЭХЪУАГЪ

Уз хьылъэ зылэхэу, уяІэзэным пае мылѳкубэ зыпѳухьанэу шытхэм (уз зэфэшъхьафѳи 7 ащ фэдэу алыгъэрэ) яфедеральнэ регистрэ Іоныгъом и 1-м ехъулѳэу Адыгеим шыпсэурэ нэбгырэ 209-рэ хагъэуцагъ. Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ и Министерствэ тызэрэ-чыщагъэгъозагъэмкІэ, ахэм ащыщэу нэбгыри 194-мэ уяІэзэным пае зэпымыоу Іэзэгъу уц лъэплэ дэдэхэр ябгъэгъотынхэу шыт. Адрэ къэнэрэ сымаджэхэм (нэбгырэ 96-м) ямылазэхэу, алъымыплъэхэу арэп, мы лъэхъаным ахэм афэдэ Іэзэгъу уц лъаплэхэр ящыкІагъэгъоп е программэ зэфэшъхьафхэм къызэрэдальтыгъэрэм тэтэу аІауагъкІэ, гушыІэм пае, социальнэ пакетым къыхиубытэу.

Іэзэгъу уц лъэплэ дэдэхэр зыгъэфедэнхэ фаеу республикэм шыпсэухэрэм ахэр ягъэгъотыгъэнхэм пае, Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ и Министерствэ зэрэклэлъэ-Іугъагъэм тэтэу, сомэ миллион 82-рэ мин 674,1-рэ аосэ Іэзэгъу уц 2009-рэ илъэсым республикэм къыфатІупшыгъ.

2010-рэ илъэсым Адыгеим мыщ фэдэ сымал

джэхэм щяІэзэгъэным пае Іэзэгъу уцэу къафатІупшыцнэу шытыгъэр сомэ миллион 84-рэ мин 780,2-рэ ауас (ащ ыпэрэ илъэсым елтыгыгъэмэ, проценти 2,54-кІэ нахьыб). Ау нэбгыри 194-у зигугъу къэтшылгъэхэм ар афѳкъунэу шытыгъэп. Ары Урысые Федерацием псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ ыкІи социальнэ хэхъоныгъэмкІэ и Министерствэ зыфагъэзэнэу, мы Іэзэгъу уцхэм язэгъэгъотын мылѳкоу пѳлуагъэхьанэу агъэнэфагъэм хагъэхьон фаеу зэрэщытыр альагъэлэсынэу зыкІэхъугъэр. Ау, къызэрэдгурыІауагъэмкІэ, ащ уклэлъэлѳу къодыекІэ икѳурэп, заявкэу птыгъэр зэрэтэрзыр къэуушыхьатыжыын, «защита заяв-ки» зыфалорэр ппэкІэкІын фае.

Джы мары республикэ министерствэм макъэ къызэрэтигъэлүгъэмкІэ, мыхэм язаявкэ бэмышлѳэу Москва къышцаушыхьатыжыын алъэкІыгъ. Ащ ишлѳагъэкІэ, 2010-рэ илъэсым Іэзэгъу уц лъаплэхэм апѳлуагъэхьанэу Адыгеим къыфы-хагъэкІынэу рахъухъэгъагъэм джыри сомэ миллион 47-рэ мин 352,6-рэ къыхагъэхъагъ.

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

ГЪЭЗЕТКІЭТХЭГЪУР МАКІО

«Адыгэ макъэм» иредакциерэ федеральнэ почтэ зэпхыныгъэхэм якѳутамэу Адыгэ Республикэм шыІэм и Гъэлорышлэплэрэ «Гъэзетклэт-хакІохэм ямэфипшІ» зыфилорэ Іофтхьабзэр зэхашагъ. Чъэпыогъум и 15-м къышегъэжыагъэу и 25-м нэс «Адыгэ макъэм» сомэ 307-рэ чаныч 08-кІэ почтэм игъэзетклэтхакІэхэм ащѳосэщт. Нэужым мзых клэтхакІлэр сомэ 383-рэ чаныч 88-м теуцожышты.

«Адыгэ макъэм» клатхэхэрэм гушыІэгъу тафэхъумэ тшлѳоигъоу Мыекъяуапэ и Гупчэ почтэ тыкІуагъ, гъэзетым кыхьанэу гъэзетеджэхэр анахъэу зажэхэрэм зыщыдгъэгъозагъ.

Адыгэ къэралыгъо университетым филологиемрэ культурэмрэкІэ ифакультет икІэлэегъаджэу Къунэ Мир:

— КІэтхэгъур блэсымыгъэкІэу ренэу «Адыгэ

макъэр» къисэтхыкІы. Мыщ адыгабзэм фэгъэхьыгъэу кыхьэрэ тхыгъэхэр арых анахъэу сызылты-плъэрэ. Джащ фэдэу кэбарыкІэхэм ыкІи тиныбжыкІэхэм афэгъэхьыгъэ статьяхэм сшлѳгъэшлэгъонэу сяджэ.

Хьазыщыкѳ Фатим, Мыекъяуапэ щэпсэу:

— Илгъэс пчъагъэ хъугъэу «Адыгэ макъэм» тиунагъокІэ тыклэтхэ. Уадыгэмэ, лъэкпѳ гъэзетыр уиунэ кыхьан фаеу сэ сэлъытэ. Къэбар гъэшлэгъонхэм ыкІи чылэ зэфэшъхьафхэм къаратхыкІырэ тхыгъэхэм сяджэ.

Бэрэдж Нурьет, Мыекъяуапэ щэпсэу:

— Адыгэ лъэкпѳым фэгъэхьыгъэ Іофыгъоу гъэзетым кыхьэхэрэр сшлѳгъэшлэгъоных. Джащ фэдэу сыкѳызышыхъугъэ районым ехьыллэгъэ къэбархэм салъэплъэ.

ДАУТЭ Анжел.

ДЕПУТАТХЭМ АПАЙ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иятІокІытІонэрэ зырэ зэхэсыгъо 2009-рэ илъэсым чъэпыогъум и 21-м зѳлуагъакІэ.

Зэхэсыгъом зыщакхэплъэщт Іофыгъохэм ахагъэхьагъэх законопроектхэу «Къолъхъэ тын-Іыныным пѳуцужыгъэным ехьыллагъ», «Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм бюджетхэм япхыгъэ Іофтхьабзэхэр зэрэщызэрэхьэхэрэм ехьыллагъ» зыфилорэм зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэм фэгъэхьыгъ», «Адыгэ Республикэм и Законэу «АнаІэ зытырагъэтырэ клэлэцІыкІлүхэр, джащ фэдэу унагъохэм апІунэу аштэгъэ клэлэцІыкІлүхэр зэралыгъыхэрэм пае мазэ къэс ахъщэу аратырэр зыфэдизым ыкІи мазэ къэс ар зэраратырэ шІыкІэм яхьыллагъ» зыфилорэм зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэм фэгъэхьыгъ» зыфилорэхэр ятІонэрэу ахэплъэгъэныр; законопроектхэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «2009-рэ илъэсымкІэ, 2010 — 2011-рэ илъэсхэм ячэзыу гъэнэфагъэхэмкІэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ехьыллагъ» зыфилорэм зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэм фэгъэхьыгъ», «Адыгэ Республикэм и Законэу «2009-рэ илъэсымкІэ, 2010-рэ 2011-рэ илъэсхэм ячэзыу гъэнэфагъэхэмкІэ шІокІ зимылэ медицинэ страхованиемкІэ

Адыгэ республикэ фондым ибюджет ехьыллагъ» зыфилорэм зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэм фэгъэхьыгъ», «2010-рэ илъэсымкІэ Адыгэ Республикэм ипензионер рыпсэунымкІэ ахъщэ анахъ макІэу ищыкІагъэр гъэнэфэгъэным ехьыллагъ», «Сабыим ифитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкІэ шІэгъэн фаехэм яхьыллагъ», «Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо тамыгъэхэм яхьыллагъ» зыфилорэм ия 7-рэ статъэ зэхъокІыныгъэ фэшІыгъэным фэгъэхьыгъ», «Адыгэ Республикэм и Законэу «Жъэгъэузым земыгъэушъомбгъугъэнымкІэ шІэгъэн фаехэм яхьыллагъ» зыфилорэм зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэм фэгъэхьыгъ», «Авариехэм ядэгъэзыжыын ыкІи къэгъэнэжыын Іофтхьабзэхэм афэгъэгъэгъэ профессиональнэ къулыкѳухэм яхьыллагъ» зыфилорэхэрэм апэрэу ахэплъэгъэныр ыкІи нэмыкІ Іофыгъохэр.

Жуковскэм иурам тет унэу N 22-м и Залышхоу зэхэсыгъохэр зыщызэхашэрэм сыхьатыр 11.00-м зэхэсыгъор шырагъэжэщт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Анатолий ИВАНОВ

Республикэм ипсэуплэхэр

Джащ фэдэ зэфэхьысыжъ мы тхыгъэм щыфэтшІыгъ джырэблагъэ муниципальнэ гъэпсыкІэ зылэ «Яблоновскэ къэлэ псэуплэм» тызыщІлэм, ащ иадминистрације ипашэу хадзыгъэ Елена Гавриловам гушыІэгъу тызыфэхъум, объект заулэ нѳлуасэ зызафэтшІым. Мыщ дэжыым кышчыІогъэн фае тапэрэ илгъэс зэкІэлъыкІохэм чІыплэ имыкощыкІым итыгъэ псэуплэм Адыгеим ипашэхэм, ащ ихэбзэ гъэцкІэкІло орган ІэныІэгъоу ратыхэрэм, Іофыгъоу зэрахъэхэрэм яшлѳагъэкІэ хэхъоныгъагІэхэм яапэрэ лъэбкъухэр къэлъагъохэу зэриублагъэр. Мы тхыгъэм иубла-плэм зэфэхьысыжъэу щытшІыгъэр къэгъэишъыпкъэжысы-пэным пае щысэхэм зафэдгъэзэн.

СЫМЭДЖЭЩЫР АТЫНЭУ ЗАГЪЭХЪАЗЫРЫ

Поселкэм иадминистрације ипашэу чъэпыогъум и 11-м хадзыгъэ ыкІи ыпэкІэ а пшъэрылгыр зыгъэцакІэщтыгъэ Елена Гавриловам тиупчІэхэм джэуап къаритыжъзэ къызэриІауагъэмкІэ, Яблоновскэм щыпсэухэрэм япсауныгъэ къэухъумэгъэныр шѳпхъэшлүхэм алъыкІахъэу чІыплэм щызэхэщэгъэным иамалхэр джы къызнэсыгъэми икѳу фэдизэу шыІэх пІон плъэкІыштэп. Поликлиникэу ыкІи мэфэ ІэзакІэм тетэу цІыфхэм япсауныгъэ къэухъумэгъэнымкІэ фэлѳашлэхэр зыщагъэцкІлэрэ сымэджэщыр жъы дэдэ хъугъэх. Ащ ыпкѳ кыкІлэу хэкІыплэу шылагъэр поселкэу Инэм ыкІи район гупчэу Тэхъутэмыкѳуае адэт сымэджэщхэм зафэгъэзэгъэныр е гъунэгъу квалэу Краснодар кІохэзэ ыкІи ыпкІэ атызэ къызэрагъэлэзэнхэр арыгъэ.

Псауныгъэм икѳэухъумэн ехьыллэгъэ Іофыгъохэм щатегушыІэхэзэ, Адыгеим и Парламент пчъагъэрэ къышалоу зэрэзэхэтхыгъэмкІэ, тиреспубликэ шыщхэу Краснодар къызышяІэзагъэхэм апае шІокІ зимылэ медицинэ страхованиемкІэ Адыгэ республикэ фондым счетэу къыфыратхыкІыхэрэм арытхэгъэ пчъагъэхэр краим шыщхэу Адыгеим исымэджэщхэм зыщяІэзагъэхэм къафыратхыкІырэ ахъщэм бэкІэ зэрэнахьыбэм ыгъэразэщтыгъэхэп. ЗыбгъумкІэ ари къыдэмылгытэн плъэкІыштыгъэп ыкІи уахътэм пшъэрылѳ къыгъэуцупшыгъэ поселкэм сымэджэщыкІэ щыгъэпсыгъэн фаеу. Тэхъутэмыкѳое район администрациер, Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ и Министерствэ клэщакІо зэрэфэхъугъэхэм тегъэпсыкІыгъэу, республикэ ыкІи район бюджетхэм ямылѳку пѳлуагъахъэзэ сымэджэщыкІэм игъэпсын фежъэгъагъэх. КъэтэІотэ къодыекІэ имыкѳуштыгъэ тлыгътэзэ, поселкэм иурамэу Гагариным ыщІэ зыхьырэм шагъэпсыгъэ а псэуальэр эдгъэлъэгъугъ. ЗанкІэу къэлѳогъэн фае гур къыдэзыщэрэ, псэуплэм итеплэу къэзыгъэдэхэрэ псэолъэшхоу ар Яблоновскэм къызэрэдэтэджагъэр. **Этаж пчъагъэу зэтет унэу поликлиникэр, «ІэныІэгъу псынкІэр» ыкІи сымэджэщыр зыхэтыштыгъэ псэуальэр чырбыщ плыжыым хэшІыкІыгъэу агъэпсыгъ.**

Оборудованиемрэ мебелимрэ чІагъэуцожъхэмэ, ахэри къырагъэуаллэхэу аублагъ, сымаджэхэр рагъэблэгъэнхэ алъэкІышт. КъызэрэтщыкѳухъэмкІэ, мы мафэхэм зыпылгъхэр ыкІи ашІэн фаеу къэнэжыыгъэр сымэджэщым ишагу зэтэгъэпсыхъэжыгъэныр ары нылэп. Галина Гавриловам къызэриІауагъэмкІэ, тызыхэт илъэсым итыгъэгъазэ сымэджэщыр тыгъэным ищыкІэгъэ Іофыгъохэр Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ и Министерствэ зэрэхъэх. Псэуальэр заткІэ поселкэм щыпсэухэрэм ямызакъоу, ащ къыпэблэгъэ псэуплэхэм къарыкІыхэрэми сымэджэщым щяІэзэнхэ алъэкІышт.

КЪЭБЗЭНЫГЪЭМРЭ КОММУНАЛЬНЭ ІОФЫГЪОХЭМРЭ

Яблоновскэм къэбзэныгъэу дэлъым уигъэрэзэнэу зэрэщымытым, а къыныгъор цІыфхэм къалэгъэу зэраублагъэм ыкІи ащ ехьыллагъэу республикэ хабзэр клэщакІо зыфэхъугъэгъэ Іофыгъохэм афэгъэхьыгъэ тхыгъэхэр тигъэзет Іаджри къыхиутыгъэх. Апэрэ лъэбзэуахэр ашІыгъэх нахъ мышІэми, мы къыныгъор непи икѳу фэдизэу поселкэм цызэшлѳохыгъэ хъугъэ пІон зэрэмылѳэкІыштыр тигушыІэгъу хигъэунэфыкІыгъ. Шъыпкъэ, а лъэныкѳомкІэ бэ зигугъу къэпшІын плъэкІынэу шыІэр. Суд зэнэкъокъу Іофхэр апэрэ чІыплэм агъэуцухэзэ, ыпэкІэ администратицием пащэу иІагъэхэм лъэныкѳо Іаджи Іэпэдэлэл ашІыгъагъ. Хэбзэнчъэу цІыфхэм къызэлѳахыгъэ хэкІитэкъуплэхэм чІыпІабэмэ уащыІукІэщтыгъ, коммунальнэ хьызмэтым икѳулыкѳу рагъэстыхьагъэу, ипшъэрылгъхэр зэшІуихынхэм ар пэчыжъэ хъугъагъэ, къэбзэныгъэм фагъэлэжэрэ техникэу яІэри мэкІэ дэдагъ. Администрацием ипашэу къызэрэтфилѳагъэмкІэ, хэкІитэкъуплэхэр щымыІэжъхэ ашІыгъ, хэкІыжъхэм ядэщыни зэхашагъэ. Ащ фагъэлажъэх ежъхэм ялэ техникитлүмрэ бэджэндэу аштэгъэ техникитлүмрэ. Ау, а пчъагъэри шапхъэхэм адиштэрэп. Гъэзетеджэхэм гу лъа-тагъэмэ, «Адыгэ макъэм» къышчыхэтыутыгъагъ муниципальнэ образованиехэм Іоф адэшІэгъэнымкІэ республикэ комитетым ипашэу гушыІэгъоу дэтшІыгъагъэр. Ащ къышчытІотэгъагъ федеральнэ гупчэр къадеІэзэ коммунальнэ къулыкѳум ыкІи нэмыкІ отраслэхэм апае техникэ зэфэшъхьафхэу шъэ фэдиз къащэфынэу зэрагъэнэфагъэр. «Тежэ, —



ПОСЕЛКЭМ ХЭХЪОНЫГЪЭХЭР ЕШЫХ

кытитыуагъ Елена Гаврилов, — а лъэныкъом тегъэпсыкыгъэ техникэ единицэ зауэ мэфэ благъэхэм кытлэклагъэханым». Яблоновскэ псэупэм санитарнэ шапхъэхэр шыгъэтэрэзыгъэнхэмкIэ ащи гугъэпIэшлукхэр рапхых. Ащ имызакъоу, ЖКХ-мкIэ муниципальнэ къулыкъур икIэрыкIэу зэхашъжын агу хэлъ.

Тигушылэгъу зэрэхигъэунэфыкыгъэмкIэ, джаш фэдэу унэ фондур ыгъэкI зышыху-гъэхэм Яблоновскэри ащыщыгъ. Унэ-коммунальнэ хъызмэтым щыклорэ реформэхэм Iэпылэгъу ятыгъэным тегъэпсыкыгъэ Федеральнэ фонд-ым ыгъэнэфэрэ шапхъэхэм атэгъу поселкэхэм ТСЖ-у «Пионер» ыкIи «Зэкъошныгъ» зыфилохэрэр ащызэхашъгъагъэх. Ау пэрыоху зэфэшхъафхэм апкь кьикIэу ахэм федеральнэ мылкъур кьалэ-клахъштыгъэп. А Iофри агъэтэрэзыгъ, программэм хэуцуагъэх, тызыхэт илэсым телытагъэу зычIэсыхэрэ унэхэр капиталнэу гъэцкIэжы-гъэнхэм пае сомэ миллиони 9 къафатIупшыгъэу, унэ пчъагъэмэ капиталнэу гъэцкIэжыным эпхыгъэ IофшIэнхэр ащэкIох. Унэ фондур зтегъэпсыхъажыгъэнымкIэ, поселкэм итеплъэ нахышлу шыгъэнымкIэ ыкIи цыфхэм амалэу яIэхэм зыкъягъэлэтыгъэнымкIэ а Iофыгъоми хэпшыкIэу ишлуагъэ къэкIошт.

Республикэ хабзэр мылкъукIэ аделэзэ поселкэм игъогухэр зтегъэпсыхъажыгъэнхэм, зашъохэрэ псыр тэрэзэу алэклахъэу гъэпсыгъэным, ошхыпсыр дэгъэчыгъэным яIофыгъохэр зрахъэх нахь мышIэми, тапэкIи шIэгъэн фаеу шыIэр макIэп. Администрацием ипа-

щэ зыгъэгумэкIхэрэм ащыщ транспортыр жъугъэу зэрыклорэ урамхэм «пробкэхэр» ащыхуэху зэриублагъэр. Ахэм ащыщых Гагариным ыцIэ зыхырэр ыкIи нэмыкIхэр. Ахэм ащызблэкIыхэрэр нахь макIэ шыгъэнхэм, авариехэр къащымыгъэхуэгъэнхэм ыкIи цыфхэмкIэ нахь щынэгъончъэу гъэпсыгъэнхэм пае къапблэгъэ урамхэри асфальткIэ пкIэгъэнхэ фаеу щыт. Ау ащ мылкъу шIуклае ищыкIэгъэшт, поселкэм ибюджет иахъщэ къодыекIэ ар зэшIопхын плэ-кыштэп. «А кыныгъом ыкIи нэмыкI лъэныкъохэм яхылла-гъэхэр зэшIохыгъэнхэм пае, — еIо администрацием ипашъ, — илэсищ пIалъэм телытэгъэ план зэхэдгъэуцон, амал зэриIэкIэ республикэ ыкIи нэмыкI программэхэм тахуэцон, мылкъу Iэпылэгъу къэдгъотыгъэ ахэр зэшIотхынхэ фае». Джаш фэдэу санитарнэ къэбзэныгъэмрэ коммунальнэ фэлэ-фашIэхэмрэ яхыллэгъэ нэмыкI лъэныкъохэм ыкIи ахэм язэшIохынкIэ гухэлъэу зыдаIыгъэхэм тигушылэгъу нэIуасэ тафисыгъ. Гухэлъхэм бэ агъэна-фэрэр.

СПОРТЫР ЫКИН НЫБЖЫКИЗ ИОФЫГЪОХЭР

Муниципальнэ образованиеу «Яблоновскэ къэлэ псэупIэм» ныбжыкIабэ дэс. Обществэм инеушъыр гугъапIэхэр сыдигъокIи кытIэкIэхуэхэрэ ныбжыкIэхэм ятэпхыхъш, ахэм янепэрэ Iофыгъохэр зехъэгъэнхэр хабзэм, IэнэтIэзехъэхэм, нахыжъхэм сыдигъокIи япшъэрыл. Яблоновскэм гурыт еджэпIищ дэт: я 3-рэ, я 5-рэ, я 15-рэ гурыт еджапIэхэр. Ахэр ары кытIэкIэхуэхэрэм яегъэджэн-пIуныгъэ IофшIэн зезы-хъэхэрэр. Ау а учрежде-ниехэм сыдигъокIи Iэпылэгъу ящыклагъ. НыбжыкIэхэр физическэ культурэм ыкIи спор-ты м

апыщэгъэнхэм, япсауныгъэ гъэпытэгъэным яIофыгъохэр зэрахъэхэзэ, республикэ хабзэр яIэпылэгъоу футбол цы-кIум пае IэрышI джэ-гупIэ гурыт еджапIэу № 3-м ша-гъэпсыгъ.

Елена Гаврилов ащ эпхыгъэу кытфилотагъэр зэдгъэлъэгъумэ тшIоигъоу а еджапIэми тыщылагъ. А уахътэм тырихыллагъ физическэ культурэмкIэ кIэлэегаджэу Ацумыжъ Аслъан кIэлэе-джакIохэр футбол ригъашIэхуэ. Уахъуапсэу уяплыштыгъ тэтицIыкIугъом ныбжыи тшъхъэ кыхъанэу щымытыгъэ амалышлу непэ кIэлэеджакIохэм хабзэм къазэраритыгъэм. Тисурэттехи а такыкыыр инэшлэгъу ригъэкIыгъэп.

— Джаш фэдэу, — еIо Елена Гаврилов, — ятфэнэрэ гурыт еджапIэми ащ фэдэ футбол ешIапIэ шагъэпсыгъ. Ащи изакъоп. Нахыпэм хэ-кIыжъхэр зыщыратэкъуштыгъэ чIыпIэр дгъэкъэбзэжыгъэ, район администрацием а чIыгу Iахыр кытитыгъ, ищыкIэгъэ тхылхэр дгъэхъазырыгъэх. А чIыпIэми поселкэм дэс ныбжыкIэхэм апае футбол ешIапIэ щыдгъэпсышт. Алырэгъоу ащ тедзгъэшттыр республикэ хабзэм кытфифыгъ, поселкэм ибюджет мылкъу пIудгъахъзэ адрэ ищыкIэгъэ IофшIэнхэр зэшIотхыштых. Гухэлъэу тилэхэм къызэрдалытэрэмкIэ, джаш фэдэ футбол ешIапIитф поселкэм щыдгъэ-псышт. Я 15-рэ гурыт еджапIэмрэ псэупIэу «Новэм» дэ-тымрэ джырэкIэ яIэхэпыш, ахэми къащызэлутхыштых.

НыбжыкIэ Iофыгъохэм ягугъу къэпшы зыхуэкIэ са-бий IыгыплэхэмкIэ поселкэм амалэу илэхэм, нахь тэрэз кы-ныгъоу илэхэр пIоныр, уакы-щымыуцон плэкIыштэп. Яб-лоновскэр, зэраIоу, мегаполи-сым пэблагъэш ыкIи ежъ по-селкэми IофшIэпIэ бэкIае



дэтыш, унэгъо ныбжыкIэхэм лажъэу ахэтыр макIэп. Ахэр нахыбэ хъунхэ ылэкIышт сабийхэм яIыгъын зэрифэ-шъуашэу зэхашъэн зальэкIыкIэ. Администрацием ипашъ кы-зэриуагъэмкIэ, республикэ ыкIи район хэбзэ органхэр яIэпылэгъухуэ, а кыныгъом изэшIохыни пылтых. УблэпIэ еджапIэшттыгъэр агъэкIэжы, ащ сабий Iыгыплэ кышъызе-Iуахыгъ, джаш фэдэу ятIонэрэ ублэпIэ еджапIэри а гухэлъым фытегъэпсыхъажыгъэным ыуж итых. Зыфэныкъохэм лыкIэхэрэ амалхэр ахэм къа-мыгъэхэми, Iэпылэгъушлу зэ-рэхуэштхэм, унэгъо ныбжы-кIэхуэ лажъапIэ зилэхэм япчъа-гъэ хэхъон зэрилэкIыштытм щэч хэлъэп.

ЯЩЭНЭРЭ КЪАЛЭ ХЪУН ЫЛЪЭКIЫШТ

Бэмэ къаIоу зэхэпхышт Адыгеим икIэлэ гупчэу Мые-къуапэ федеральнэ гъогушхо горэми зэрэкIэрымысым ыпкь кьикIэу хэхъоныгъэу ышIын ылэкIыштыхэм джырэкIэ зэ-ралымыIэсырэр, инвестициехэр щыгъэлэжыгъошлукхуэ зэрэщы-мыгъыр. Ары республикэм ихэ-бзэ пашъэхэм хы ШуцIэ Iушъом еклурэ гъогу гъэпсыгъэныр фе-деральнэ хабзэм ыпашъхъэ бэрэ кышIалэтын фаеу зыкIэ-хурэр. Мы лъэныкъомкIэ по-селкэу Яблоновскэм амалы-шлукхэр илэх. Ащ тегъэпсыкIы-гъэу инвестициехэри нахь шыгъэфедэгъошлукх, предприя-тиехэр нахыбэу кыдэгаджэ, республикэм ичIыплэ пстэуми ялытыгъэмэ, унэ псэолъэ-шыныри етIупшыгъэу щэкIо. Мы статьямкIэ поселкэм ехы-лагъэу къэтIотэн тлэкIыштыр бэдэ, ау зы тхыгъокIэ зэкIэри кытIотыкIын тлэкIыштыгъэ-пыш, зигугъу къэтшIырэр тикъэлотэн кIэху фэтшIышт.

Аужырэ илгъэ зытIушым мыщ унабэ къызэрэдэтэджа-гъэм гу лымытэн плэкIы-штэп. ТапэкIи Яблоновскэм унэ псэолъэшыным зыциушъомб-гъушт Iоныгъом къалэу Шъачэ щыкIогъэ инвестиционнэ фору-мым гухэлъэу шагъэнэфагъэ-хэр гъэцкIэжыгъэнхэм инве-сторхэр кызыхэлажыхэкIэ. Ахэм агъэнафэ этажыбэу зэтет унэ 13 хуэрэ микрорайон посел-

кэм щыгъэпсыгъэныр. Уехы-рэхышъжыныу щытэп мылкъу зилэхэм ащ фэдэ амалыр зэрэзылэкламытIупшыштытм.

Къызэрэтиуагъэу, производ-ствэм ыкIи унэ псэолъэшы-ным тапэкIэ хэхъоныгъэхэр ягъэшыгъэнхэм иамал пстэ-уми Яблоновскэм уащыл-кIэшт. Джаш фэдэу къалэу Краснодар къызэрэпэблагъэм ыкIи гъогу коммуника-цие пстэуми зэракIэрысым хэхъ-ныгъэхэр шIыгъэнхэм иама-лышлукхэр поселкэм кыре-тых. Хэмыукуагъэмэ, Елена Гаврилов кызэриуагъэм-кIэ, ТэхъутэмыкIое районым ибюджет икIэуапIэхэм япро-цент 65-р поселкэу Яб-лоновскэм кыеты. А зэпстэур кызыдэплъытэкIэ, посел-кэм къэлэ статус илэ шIыгъэ-ным иамалхэр къэнафэх. Ащи изакъоп. Зылыгъыжын щы-лакIэм иамалхэри тапэкIэ на-хыбэу къэнэфэнхэ ылъэ-кыштыт. Джырэблагъэ шыIэ-гъэ чIыплэ хэдынхэм зэфэ-хысыжъхэр къафифы-хъзэ, Адыгеим и Прези-дент хигъэунэфыкIыгъэ къэлэ статус илэ хуыном поселкэу Яблоновскэр зэ-рэфакIорэр. Шыпкьэ, тыхэ-мыукуомэ, ащ фэдэ Iофыгъо-шхом ехыллэгъэ унашэо ихуэхъэгъэным пае чIыплэ ре-ферендум зэхэщэгъэн фаеу хуэшт.

Зэхэубытагъэу къэпIон ху-мэ, муниципальнэ образова-ниеу «Яблоновскэ къэлэ псэупIэм» непэ хэхъоныгъэу илэхэм анахь лъэбэкъу инхэ-ри тапэкIэ ышIынхэ ылъэ-кыштыт. Ащ пае республикэм хабзэм игъусэхуэ чIыплэ ад-министрациемрэ поселкэм илIыкIо органыкIэу джырэб-лагъэ хадзыгъэмрэ алапшъэ-хэр дэщягъэхуэ Iоф ашIэн, цыфхэм афэлэжъэнхэ фае, IофыгъуакIэхэм кIэщакIо афэхъунхэ фаеу кытIшIошы.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

Сурэтхэм арыпхэр: поселкэм шагъэпсырэ сымэджыщыр; гурыт еджапIэу N 3-м икIэ-лэеджакIохэм ахэт (агузэгу ит) физкультурэмкIэ кIэ-лэегаджэу Ацумыжъ Ас-лъан.

Сурэтхэр тезыхыгъэр
Iышынэ Аслъан.



ИКЪОУ УАПЫЛЪМЭ, ГЪОГУХЭР ДЭГЬУЩТЫХ





Псауныгь ПСЭМ ИДУНАЙ — ШЭНЫГЪЭ ХЬЫЛЪ

Цыфым ыпсэ идунай кыбгурылоныр, ащ зэхоклыныгъэ фэхуным лыпсэу илэр зэбгъэшлэшуныр, лэпылэгъу узэрэфэхуштыр кэбгъотышгуныр — мыхэр ары пшэрылгъэ шхьалэу психиатрэм илэхэр. Шыпккэр пшошмэ, мы сэнэхъатим рылажъэхэрэм ыкIи ахэм ялофшлэн афэгъэхьыгъэу бэрэ кэзтхырэп, обществэмкIэ мэхъаншхо ялэми. Ащ ушгъагъу фэхуэрри кыжыгугурэло тшлэшлэ.

Мы кыулыкым илофхэм азьтэт нахь благъэу зыщыдгъэгъуазэ тшлэигоу гушылэгъу тшыгъэ Адыгэ республикэ психоневрологическэ диспансерым (ПНД-м) иврач шхьалэу Подлегаев Роман Виктор ыкIор.

Пстэумэ апэу тигушылэгъу кызырэхигъэщыгъэмкIэ, психоневрологическэ учреждени 5 республикэм ит. Ахэр: Адыгэ республикэ психоневрологическэ диспансеры, Мыекьопэ психоневрологическэ унэ-интернатыр, Адэмые унэ-интернатыр, Ново-Севастопольскэ еджэплэ-интернатыр.

Зиакъыл зэчыкыогъэ, психическэ уз зилэ цыфхэм уялэзэныр мылкышхо зыпыкIодэрэ ыкIи кызыремыкIо лэфэу шыт, сыда плэмэ а узым зэхидзырэп ныбжыкIэр, гъэсэнгъэу цыфым илэри, шылэ-кIэ амалэу илэри. А лэфыгъо хьылгъэу сыд фэдэрэ обществи зэутэкIырым нахь аналэ тырагъэтыным пай псауныгъэр кэуэхуымэгъэныкIэ Дунае организацией (ВОЗ-м) чэпыогум и 10-р психическэ псауныгъэм и Мафэу зыкIи-гъэнэфагъэр. Тэри Р. В. Подлегаевым теупчIы непэрэ обществэм врач-психиатрэм еплъыкIэу фырилэмкIэ, уасэу фишлэрэмкIэ.

— Психическэу сымэджэ цыфыр шынагъоу ыкIи ар бгъэхъужьын умылэкIыштыгъэ алытэщтыгъэ, — ело тигушылэгъу. — Ары ахэм зыкIащы-щынэщтыгъэхэр, адрэхэми кыиныбэ арагъэлъэгъоу зыкIыштыгъэр. Терминэу «психиатрием» мэхъанэу илэр «псэ» зыфэпIоштыр ары. Психическэ уз зилэхэм апкышбололэп узырэр, апс ары нахь. Джары врачым ипшэрылгъэ кэзы-гъэкIынырэр. Сымэджэ пэпчэ ыпсэ идунай кыгурылон, иакъыл зэчыкыононыр, шыкIагъэ фэхуныр кызыхэкIыгъэр ыгъэунэфын, тэрэзу елэзэн ыльэкIын фае а зы нэбгырэм имызакъоу, ащ игупсэхэми лэпылэгъу афэхуным пашэ. Цыфыр шэлэфэ кыныгъо зэфэшхъафхэм архыыллэ. Ахэм ащыщхэм ашлэуны ымылэкIэу ар «кыауфэу», а кыныгъохэр кытекIохэу, ахэм кыахэкIэу ащ игупшы-сакIэ, изекIуакIэ зэхокIыны-гъэхэр афэхуэху зыригъажъэ-кIэ, ежыр е илахылхэм специалистым зыфагъэзэн фае узыр кыгъэуцугъэным, ащ зэрарэу кыхьын ыльэкIыштым кышыгъэкIэгъэным пашэ. Гукъау нахь мышIэми, «врач-психиатр» залокIэ, цыфхэм ащ зыщадзые, шэщынэх. Ары

ахэм (сымаджэхэм, ащ илахылы-хэм) ащыщыбэр лэзэхэм, джэнчыдзхэм, экстрасенсхэм адэжэ клоныр нахь кызы-кIыахырэп. Ау ащ фэдэ гупшысэм шлуагъэ кыхьырэп, узыр нахь хэужьыныхьэ, цыфым лэпылэгъу уфэху-жыын умылэкIыным нэсэу.

— Нэбгырэ тхьапша адэ непэ диспансер учетым хэ-тыр?

— 2009-рэ ильэсыр пштэмэ, — ело диспансерым иврач шхьалэ, — психиатрэхэр нэбгырэ 10662-мэ альэплэхэ. Ахэм ащыщэу нэбгырэ 8949-м аныбжэ икыугъ, зихэхъогъухэр — 356-рэ, клэлэцIыкIоу ахэтыр нэбгырэ 1357-рэ мэхуэ. ИкIы-гъэ ильэсым психическэ сымаджэ хъугъэу нэбгырэ 653-рэ учетым хагъэуцагъ, мы ильэсым имэзибгъу кы-кIоцI — 592-рэ.

Ешъоным цыфым иакъыл зэрэзыхъокIырэп кыдэт-лыты, арырэ (ешъонымрэ) психическэ узхэмрэ зэрэзыхъ-гъэхэмкIэ тигушылэгъу теуп-чыгъ.

— Ешъоныр (алкоголизмэр) психическэ узэу шымыт нахь мышIэми, — ело психиатрэм, — ар лыпсэ афэхуон ыльэ-кIышты «эндогенный психоз» зыфалоу ешъуакIом елгъэгу-лэхэрэм. Мыр лъэшэу зызыу-шъомбгъурэ, аужырэ лъэхъа-ным бэмэ кыаузырэ узхэм ахэплыгъэн плъэкIышты. Къэралыгъо байхэм ащыпсэхуэр-рэм япроцент 3 — 5-м а узыр ялэу статистикэм кыеты, сэнэшI къэралыгъохэм (Фран-цией, Италией) исхэм — про-цент 8 — 10-р. Аужырэ ильэсиншым ешъоным ты-дэки зыкызырэхилэтырэр, ныбжыкIэхэмрэ бзылфы-гъэхэмрэ нахьыбэу ащ пы-щагъэхэ зэрэхуэрэр нэрылгъ-гъу. Цыфэу къэралыгъом шы-псэурэм шъон пытэу ыгъэфед-дэрэр зыфэдизым елгытыгъэ ешъоным ащ зызэрэщиу-шъомбгъурэр зэрагъэунэфы-рэр. Гушылэм пашэ, къэралы-гъом ис нэбгырэ пэпчэ шъон пытэу литри 5-м нэсэу ильэ-сым кыкIоцI ыгъэфедэу шытмэ, ар гурыт пчъагъэу плыгъэ хъушты, литри 10-м ехъу ильэсым зы нэбгырэм ришъоу кыкIымэ — ар лъэшэу зы-шешъохэрэ къэралыгъоу алы-тэ. Джы шъуеплэ: Урысыем шыпсэурэмрэ ащ шагъэфедэрэ шъон пытэу литрэ пчъагъэмрэ зэбгъапшэмэ, зы нэбгырэм ильэсым кыкIоцI шъон пы-тэу литрэ 18 ришъоу ары.

Тиздэгущылэгъу ильэхъан джыри зы логыгъо еплъыкIэу фырилэм психиатрэм тыщи-гъэгъэзэнэу тельэлугъ. Ар зы-фэгъэхьыгъэр зиакъыл мыу-цугъэ клэлэцIыкIухэмрэ непэ-рэ телевидениемрэ. ЗэкIэми тэшIэ зихэхъогъу организмэр зыныбжэ икыугъэ цыф купым зышыхэхэрэ лъэхъаныр («пе-реходный» зыфалорэм) «ныбжэ кынкIэ» психологием зери-лытырэр. Сыда плэмэ а ныб-жыым инэшэнэ шхьалэу шыт-гум изэхашIэхэм зыпкымы-тыныгъэ, псынклэу ахэр зэб-лэхугъэ хъунхэр, шлошхъу-ныгъэ гъэнэфагъэ ышIыным

нахь шлэхуэ фэщэгъэныр. Арэуштыгъэ зыпкытыныгъэ зы-мылэ ныбжыкIэм, зиеплгы-кIэхэр джыри пытэу мыуцугъэ клэлэм е пшгъэшгъэжыем эк-раным непэ рилыагъорэм ифэ-мэ-бжыкIэ кытехъаным ищынагъо шылэп, ащ ипсихикэ зэлигъахьэрэп зымы ылон ыльэкIынгъэпштын.

— Непэ экраным шыхуэрэ-щышIэрэм мэхъанэу илэр, купкIэу ащ кIоцIылыр клэлэ-цIыкIум зэхифын, гурылон амал джыри илэп, — ело пси-хиатрэм. — Герой шхьалэм жъалымыгъэу зэрихьэрэр ащ фэдизу бгъэшIэгъонэу шымы-тэу зиакъыл мыуцугъэ клэлэ-цIыкIум шлошын ыльэкIышты, а «лIыхъужьым» «лытэны-гъэу» фашIырэр, ащ зэрэщы-щынэхэрэп пстэуми акIыгу хъушты. Шъуегупшыс: еджа-плэр кызызыщиухышты лъэхъа-нэхэм адэжэ укIын лэфхэм япхыгъэ кыгъэлъэгъон мин 18-мэ клэлэцIыкIур телевиде-ниемкIэ яплэын елгъэ. СыхъатитIум нахьыбэрэ экра-ным клэрымысыгъэ клэлэцIы-кIум жъалымыгъэ зыхэлэ зекIокIэ 17-м ехъу елгъэгу. Ахэм апкэ кыкIыкIэ дэгъумрэ дэимрэ, жъалымыгъэмрэ лыгъэмрэ гъунапкъэу ялэр ащ шлузэхэкIуакIэ. Ащ мафэ кэс хахъозэ, зэблэмыхъужьы-шъушты шлошхъуныгъэу шлуагъэ нэужым хэти кызы-фимыхъыштыр илэ хъун ыльэкIышты.

Хэти непэ кыгуэрэло: акы-лыгъэ зыхэлэ плукIэ амалы, «адекватная воспитательная модель» зыфалорэр кыхэ-хыгъэ хъумэ ары нылэп непэ тызыхэт кризисым тыкыхэ-кIыжыын зытлэкIыштыр. Лэужхэм зэпхыныгъэу азы-фагу ильыгъэр зэрэзэпыт-хыгъэм шхьэкIэфэныгъэу зэфырялагъэр, лэдэбыр, укIы-тэр зэрэзэкIэкуагъэхэм, нэ-мыкI зыфыштыкIэхэм шылэ-ныгъэм чыплэ щырялэ зэрэ-хъугъэм непэ тызыфишэрэр гу-хэлэу зыфэгъэуцужыгъэр кызыдэгъэхъуным фэшI амалэу кызыфэгъэфедэщ-тхэм жъалымыгъэр апэ изы-гъэшыхьэрэр, ар кыхэхы-хэрэр нахьыбэ зэрэхуэрэр ары. Джары чыплэ кыин ифэ-гъэ цыфхэр зэкIолэнхэ алгъ-кIышты социальнэ-психологи-ческэ гупчэхэм, «цыхъэшIэгъу телефонхэм» афэгъэхьыгъэ кыбэрхэр нахьыбэрэ кэты-гъэнхэ, кыгъэлъэгъогъэнхэ зыкIыфаер.

Тиздэгущылэгъу ильэхъан лъэныкыуабэм танэсыгъ, ныб-жыкIэхэм яплуныгъэ непэ шыкIагъэу фэхуэрэр зэпымыу джэрпэджэжыу тыщылэныгъэ кызырэхьыдэоежырэр, ащ лыпсэу илэр психиатрэм мы-зэу, мытлоу кыхыгъэщыгъ. Ахэм зэкIэми зы тхыгъэ ягу-гу кышытышын тлэкIы-штытэп, гупшысэ пэпчэ шхьа-фэу утегушылэн фаеу шы-тышэ, ау гъэнэфагъэ ащ фэдэ специалистхэм яшлэныгъэ ныбжыкIэхэм яплуныгъэкIэ кызыфэгъэфедэгъэн зэрэфа-ер, упчIабэу ахэм апашхьэ кыуцохэрэм яджэуап арагъо-тылэнэу зэрэщытыр.

ЖАКIЭМЫКЪО Аминэнт.

БзэджэшлагъэкIэ алытэ

Тызыхэт ыкIи икIыгъэ ильэ-сым кыкIоцI АдыгеймкIэ кыбар шыпккэр чIаухъума-гъэу, ашIэзэ пцIы аусыгъэу нэбгырэ 23-мэ уголовнэ лэф кыапагъэтэджагъ. Ащ кы-кIырэр: шыхъатэу зэрэщыт-хэмкIэ пцIы амысэу, лэфыр зытэт шыпккэм фэдэу кыты-жыным ычIыплэкIэ бзэ-джэшIэгъэ инэу алытэрэ пцIыусынымкIэ хэбзэху-мэкло органхэр ягуцэфагъэ республикэм шыщ нэбгырэ 23-мэ.

ГухэкI нахь мышIэми, ялахылы е янэлэуас горэ ау-хыным, лажэ имылэу кыа-гъэлъэгъоным пашэ бзэджэ-шлагъэ зэрихъагъэкIэ агъэмы-сэрэ цыфым фэгъэхьыгъэ кыбар шыпккэр зэпыры-гъэзагъэу кызытыхэрэр шы-лэх. Ау обществэмкIэ ащ фэдэ зекIуакIэр щынэгъо дэдэу шыт. Судым, прокуратурэм, следствием яорганхэм тэрэзу лэф ашIэнымкIэ ар пэрыоху мэхуэ. Лажэ зымылэм пшгъэ-дэжыкIыжэ рагъэхьынымкIэ, уго-ловнэ пшгъэджыкIыжэ зыхьынэу шыгъэм илэф нахь хьылгъэ хъунымкIэ, цыфым ифиты-ныгъэхэр укьогъэнхэмкIэ, нэмыкI клэу хъынагъохэр кызыдакыныхэмкIэ ащ фэдэ зекIуакIэу кыахъафэхэрэр лып-сэ мэхуэх. Ащ кыхэкIэу шыпккэр кызымылохэрэм, ашIэзэ пцIы зыусыхэрэм ильэситф палгъэ атыралъхъан алытэкIышты (Урысые Федера-цией и Уголовнэ кодекс ия 307-рэ статья).

ГухэкI нахь мышIэми, уго-ловнэ законодательствэм кы-дилгытэрэ шапхъэм тетэу зекIонхэ фаеу бэрэ кыхэкIы. Гушылэм пашэ, Красногвардей-скэ районымкIэ правосудием иорганхэм кыбар нэпцIэу кыраIуагъэм кыхэкIэу про-

куратурэм нэбгыри 5-мэ уголов-нэ лэф кыапигъэтэджагъ. Урысые Федерацией и Уголовнэ кодекс ия 264-рэ статья ия 1-рэ лэх кыдилгытэрэ бзэджэшлагъэр — гъогузекIонымкIэ ыкIи транс-портым игъэфедэнкIэ шапхъэхэр зэриукъуагъэхэм, ымышIахэу цыфым ипсауныгъэ зэрары-шхо зэррихыгъэм кыахэкIэу Нэшлуцлэ Джамболэт уголовнэ лэфэу кыапагъэтэджагъэмкIэ мы нэбгыритфыри шыхъат фэдэу кыырашэлэгъагъэх. Зилэф алорэм уголовнэ пшгъэджы-жыкIыжэ шхьэрахыным пашэ нэмыкI горэм а бзэджэшлагъэр зэри-хъагъэу алуи, судым ыпашхьэ пцIы кыыщаусыгъ ашкIэ пшгъэджыкIыжэ арагъэхьын зэ-ралгъэкIыштым аналэ тырара-гъэдзэгъагъ нахь мышIэми.

Дж. Нэшлуцлэм лажэ зэрилэр загъэунэфым ыуж нэбгыритфы-ри судым ыпашхьэ кыуцоуа-гъэх. Красногвардейскэ район судым сомэ мини 100-м ехъу та-зырэу ахэм атырилхъагъ, ащ кIуачIэ илэ хъугъахэ.

Ау лэфым нэмыкI кыгъэзаплэ фэхъун ыльэкIыштыгъэ: зэпы-рыгъэзагъэу кыагъэлъэгъуагъэм кыхэкIэу бзэджэшлагъэр зезы-хъагъэр хыеу хэкIыжыштыгъ. Зэрар зыхыгъэм мылыкIоу лэкIэхъажын фаер зэрэчIинэ-штыгъэм имызакъоу, законом цыхъэ фимышIыжыу, кыра-лыгъом цыфым ифитыныгъэхэр кыуухъумэнхэм иамал лэкIэ-мылгыжыу ылыгъэн ыльэкIы-штыгъэ.

Мы аужырэ ильэситIум Мые-кьопэ, Тэхъутэмыкьое, Теуцожь, Кошхъэблэ районхэм ыкIи кыа-лэу Мыекыуапэ ащыщхэм кыбар шыпккэр зэраушхьыгъэм кыхэкIэу уголовнэ лэф кыащы-пагъэтэджагъ.

С. В. МИТУСОВ.
Адыгэ Республикэм
прокурор илэнылэгъу шхьал.

НАХЬЫБЭР ЗЫНЭ ИЛЫР ТЭРЫ

Тязэщыгъ тетIысхьэплэ кыутагъэхэр, ахэм кыатэкъокIыгъэ тыгъэгъэзэ шыауаплэхэр ыкIи пивэ зэрытыгъэ бэшэрэп нэклхэр тлэгъухъэзэ. Скверым узыхахэкIэ, ныбжыкIэхэм зызэрагъэ-псэфэу плэгъурэр зы — тыгъэгъазэр ауцэлу, пивэ ешъох, чипсхэр ашхых. Ахэм хэкIэу кыапытэкъурэр зэкIэ чыгум тель, лъэбэкъуитIуэкIэ хэкIыр зэратакыохэрэр шытых нахь мышIэми.

Тэ, нэжэ-лужьхэм, ащ гугъуемилэу теплэын тлэкIырэп. Ащ фэдэу зекIохэрэм ащыщхэм тадэгущылу кыхэкIыгъэ, ау гъэсэпэтыхыдэ заплорэм зэкIэми зэфэдэу зыкыпфашIырэр.

Шышхьэлум и 14-м урамхэу Крестьянскэмрэ Жуковскэм-рэ зышызэуаллэхэрэм дэжэ шыт светофорыр раIонтIэкIи сэмэгумкIэ ащрижыгъэу слэгъугъэ. Джащ фэдэ зекIуакIэхэр ары укьэтхэнэу узышIырэр.

Къэлэ гупчэм сурэт кыгъэлъэгъуаплэу итым ыпашхьэу сыд фэдэ елкэ чыгъ дахэха итхэр! Ахэм ачIэгъ бжгъэ бэшэрэбыж-хэмрэ стаканхэмрэ чIэтэкъуагъэх. ХэкIидзыплэхэр сыдым пая зыфыштыхэр?

Унэ зэтэтхэм ащыпсэхэрэм ащыщыбэм яхэкIрэ тутын ста-фэхэмрэ кыратэкъохых. Ащ фэдэ тутын ныкыост горэ сабыеу блэкIырым тефэмэ? Ауштэу зекIохэрэм бынхэр ялэба?

Унэхэм апашхьэу хэкIым пашэ контейнерышхохэр шытых. Ау ащ еклIолэнхэшэ, шлоир ратэкъоным ычIыплэ машинэм зэрисхэу ечъаллэхэшэ, лупэм лутако. Ахэр етIанэ хьэхэм зэбгыратхы-жыых. Ащ ыпкэ кыкIыкIэ, контейнерхэм тхьамэфитIум кыкIоцI талыпплагъ ыкIи ишлуагъэ кыкIуагъ. КызыщалэкIахьэрэм шлоир шыратэкъуныр ханагъ. Хьэхэри шызечъэжыхэрэп.

Тэ, пенсионерхэм, тэрэзу тэлыгъэ кыалэр кыбэзэным пашэ кыэлэдэхэми яшлуагъэ кызырэгъэкIон фаер. Ауштэу шымытмэ, хэта зэкIэми зэдытиунэ къэлэ гупсэм фэгумэкIыштыр? Гуапэ-ба Мыекыуапэ идэхагъэкIэ ыкIи икыбзагъэкIэ апэрэмэ зэра-щыштыр пшлэныр? Ащ тырыгушхон ыкIи джыри нахь дэхэным тыпылтын фае.

БЭРЭТЭРЭ Мурат.



Адыгэ, Къэбэртэе-Бэлъкъар, Къэрэщэе-Щэрджэс республикэхэр, Шапсыгъэр, хэхэс адыгэхэр

ТЫЗЭГУРЫНОМЭ, БЭ КЪЫДДЭХЪУЩТЫР



Къиныгъо-тхымыклэгъошхохэр къызызэранэклэ ужым агуклэ тлэклэ нахь гупсэфыжыныхэу апэ дэдэ адыгэхэр зыщызэлуклагъэхэр Дунэе Адыгэ Хасэм иапэрэ Конгрессэу Налшык щылагъэр ары. А къэбарышлур къызытлэгъэсым тигушлуагъо гъунэнчыагъэ. Дунаим щитэкъухагъэ хуэгъэ тиадыгъэ лъэпкъ зэкълэзыгъоежынын, зы клочлэ зэдэгъэштэныгъэклэ лъэпкъ Иофхэм афэлэжээн зэгъоханыгъэу шылэ

хуэгъэм шлогъэшхоу пылгъыр къызыгурымылорэ адыгэ щылэгъэнэп.

Апэрэ Зэфэсым сэри сырагъэблагы, сыхэлэжээнэу хуэгъэ. Ащ гушылэ дахэхэу, гупшысэ куухэу щылугъэхэр зэхэсхыгъэх, лъэшэуи сигопагъэх. Пстэуми анахь уасэ зилагъэр адыгэхэм афэгумэклын, афэлэжээн общественнэ организацие тилэ зэрэхуыгъагъэр ары. Сэ сшъхьэкклэ ащ гугъэ-гухэлэ дахэхэр сигъэшлыгъагъэ. Ыужыклэ Адыгэ Хасэм и Зэфэсышхохэми сахэлэжъагъ. Ау апэу щылэгъэ Зэфэсым тыгу къызэригъэтыгъэм, тызэригъэгъушлуагъэм фэдэу ыужырэхэр хуэгъэхэп. Ащклэ хэти бгъэмысэнэу щытгэп. Уахътэм зэкклэ зблехъу. Ар шъыпкъэ, ау зыщыбгъэгъушпшэ хуэштгэп: Хэсэшхом илофхэр зэкълэлыклогъэу, гупшысэр къебэклогъэу зехъэгъэнхэ фае, ащ ижъау адыгэу дунаим тетыр члэгъэуцогъэнынр пшъэрылэ шъхьалэу къэнэжы. Ар зылгъэцаклэрэм, Дунэе Адыгэ Хасэм зиужыжыкышты, ыкълуачи къыхэхъошт. Зыщыбгъэгъушпшэ хуэштгэп ДАХ-м и Устав лъэпкъым ыбзэ, ишэн-хабзэхэр, иискусствэ, итарихъ ухъумэгъэнхэмклэ, а пстэури къэу-гъо ижыгъэнымклэ

пфэлэжыкырэр пшлэнэу фитыныгъэ къызэрэуитырэ.

Пфызэшомыкышты Иофыгъохэм запышлэу уахътэр пклэнчъэу зылэклэбгъэклын нахь, хэклыплэу щылэхэр зэпэпщэхэу, гъогу зафэ утэуцомэ нахьышлэ. Адыгэхэр зэкъодгъэуцожыкыштыхэм, ащклэ дгъэфедэн амалхэр бэу тилэхэ хуэгъэ. ДАХ-м ыкълуачи къыхышты а амалхэм ащыщыбэ ыгъэфедэнынр. Ащ ыужкли акыл зэхалъхьэми мэхьанэшхо илэшт. А гъогум пытэу тытэтэу тырыклэм, къыддэхуыштыр бэ.

Арышъ, шлогъабэ лъэпкъым къыфзыхын зытэкышты Дунэе Адыгэ Хасэм тигугъаплэхэр, тимурадхэр етэпых ыкълыбым шыли, хэкужыкымыщыпсэхэрэри адыгэгухэу, адыгапсэхэу, зэш-зэшыпхуэхэм афэдэхэу тыпсэхэм, тятэжэ плашъхэм шлугъэ пстэуи мы дунаишхом щытфалэжыгъэм уасэ фэтшлыгъэ тызэгъурылоу тызэдэлажъэм, тилгъэпкъ дахэ, тилгъэпкъ луш ищытхэу зылэклэдгъэклэ дэштгэп.

ХЪУПСЭРЭКЪО Хъызыр.
Филологие шлэгъэхэмклэ доктор, профессор.

Щэрджэскал.

КЫЩЭКЪОМ ИФОНД ЩАЛЫГЪЫХ

Къэбэртэе-Бэлъкъарым илгъэпкъ усаклоу, Урысые Федерацием и Къэралыгъо шлухъафтын зыфагъэшшоагъэу, Социалистическэ Иофшлэклэм и Лы-хуужъэу КЫЩЭКЪО Алим иархив фонд 2005-рэ илъэсым зэхашъагъэ. Фондым документи 110-рэ хэлъ. Ахэм къызы-лэауыты 1935-рэ илъэсым къышегъэ-жъагъэу 1996-рэ илъэсым нэс.

Документхэр КЪБР-м и Архив Иофшлэклэм къыратыгъэ усэкло цлэрыном ыкълу КЫЩЭКЪО Айтэчрэ Алим ышыпхъоу КЫЩЭКЪО Хъамсинэрэ.

Къэбэртэе литературэм ыуасэрэ щытхъоу фалорэмрэ лъагъэу зылэгъэ тхаклоу, усэкло инэу щыт КЫЩЭКЪО Алим усэхэмрэ прозэ жанрэм илгъэу ытхыгъэхэмрэ анэмыклэу драматическэ, публицистическэ, критическэ произведение купклэшхэрэ илэх. Фондым щызэху-гъоагъэх ахэм афэдэ тхыгъэхэм ялэпэрытхыкхэр.

ХЪЭШЪЫКЪОЕ Олег.

Тхылыклэхэр

ЫЛЪЫ ХЭЛЪ МЭШЛУАЧЭУ...

Къэжэр Петр цыфхэм зэлъашлэ, ащ иусэхэр шлу алэгъух — ахэр клэщыгъох, оредым фэдэу гум лъэлэсых, купклэшх, образ дахэхэр къащетых. Ащ фэдэу усэ «шлыклэшхэу» Къэжэрым ылапэ къыпкыгъэхэр, гур зыщэфыхэрэр оредышхохэм аралъхыагъэу бэшагъэу тичыналъэ шлэх.

Джырэблагъэ Петр поэтиер зиклэсэ цыфхэр ыгъэгъушлуагъэх итхылыклэу «Гопагъэ» зыфилоэрэмклэ, ар тхылъ тедзэплэу «Эльбрус» зыфилоэрэм къыщыдэклыгъ. Сыдигъокли зэрихабзэу, усаком итхыгъэхэм темэ шъхьалэу ащыпхыриштырэр цыфыгъэр, гопагъэр, адыгагъэр, шлулэгъур арых. «Гопагъэр шэн-хэбзэ къодыеп, — етхы усаком. — Ар слъы хэлъ цыфыгъэм имэшлуах!...» Пстэуми анахъэу ыгъэлъаплэрэр гушлогъо нэпхэр къыпшлэозыгъэклорэ, лъэр нахь псынклэ пфэзышлэу, клочлэшхо къыпфэхъоу, гур лъэшэу къэзылэгъэр гопагъэр ары. Джа дэдэр яплэлынынр къеклы цыфышлугъэм, адыгагъэм, шлулэгъум афэгъэхыгъэ усэхэми.



ЮШЪХЪЭМАФЭ ЫШЫГУИ ДЭКЛОЕШТЫХ

СНГ-м хэхэрэ къэралыгъохэм ялгъэпкъ творчествэ ия II-рэ дунэе ныбжыкыгъэ фестивалыр Налшык къыщызэ-гуахыгъ. «Содружество талантов-2009» зыфаусыгъэ зэхэхъэшхор мэфишлэ зэхэтышт.

Урысыем, Азербайджан, Белоруссием, Грузием, Казахстан, Узбекистан, Армением, Таджикистан, ахэм анэмыкырэ къэралыгъохэм къарыкыгъэ студентхэр чъэпыогъум и 12-м КЪБКЪУ-м и Мафэ фэгъэхыгъэ гушлогъо зэхэхэм хэлэжъагъэх, республикэм иапшэрэ еджаплэхэм ястудентхэм къагъэхъазы-рыгъэ концертм еплыгъэх, джащ фэдэу лъэпкъ шхыныгъохэм якъэгъэлэгъэны цылагъэх.

Ыкълыбым къыкыгъэ хъаклэхэри, республикэм иныбжыкыгъэхэри зыхэлэжыгъэхэ спорт, творческэ зэнэкъокыухэр гъэшлэгъонэу щытыгъэх. Налшык ичылплэ хьалэмэтхэр хъаклэхэм къарагъэплыхъагъэх, КЪБКЪУ-м щызэхашъгъэ научнэ-практическэ конференцием хэлэжъагъэх.

Фестивалыр музыкальнэ театрэм къыщызэ-гуахыгъ, ар гъэшлэгъонэу, гукинэжэ афэхъунэу клуагъэ. КЪБР-м и Правительство и Тхьаматэ игуадзэу Дышъэклэ Мэдинэ фестивалыр къы-зэлуйхыгъэ, хъаклэхэм, зэкклэ ащ къеклолагъэхэм игуа-пэу шлуфэс арыхыгъ, мыщ шагъэклошт уахътэр гукинэжэ афэхъунэу, республикэм ичыллопс шлагъэ, икульту-рэ зашагъэгъэзэнэу, ныбжыкыгъэхэм ныбджэгъушлу афэхъунхэу, агъэзэжымэ дэхагъэу шалгъэгъугъэр яныбджэгъухэм зэрадаго-щыштым ичыхъэ зэрэтэлыр къылуагъ.

Фестивалым хэлэжыкхэрэ Юшъхъэмафэ лъапэ клэщтых. КЪБКЪУ-м а чылплэм шырлэ хэплэ-зыгъэпсэфыплэм конкурс зэфэшъафхэр щызэхашъ-щтых, студентхэм ащышхэр Европэм икълушхъэ анахь лъагъэу алъытэрэ Юшъхъэмафэ ышыгу дэклоештых.

НЭПЭДЭХЭ Зарин.

КИЧМАЙ ИФУТБОЛИСТХЭР МЕДАЛЬХЭМ АФЭБЭНЭШТЫХ

Къалэу Шъачэ футболымклэ мы илъэсым ичемпионат хагъэу-нэфыкырэ чылплэхэм ащыщ зэрэ-щиубытыным ишъыпкъэу фэбанэ командэу «Шэхэклэир». Тренер ныбжыкыгъэу, спортымклэ мастерэу Кобл Мэдинэ зипэщэ футболистхэм ауужырэ зэлуклэгъухэу янэкъокъо-гъухэм адырлагъэхэм цыхъэ фыуагъэшлы агухэлэ зэрэпблагъэхэм.

Къоджэ футболистхэм гъэрэклэ апэрэ илъэсэу зыщешлэгъэхэ купым гъэхъэгъэшхо щашыгъ, тыжынын медальхэр къыдахыгъагъэх. Шъачэ и Гупчэ район, Хьостэ (Хостэ), Адлер яфутбол командэхэм къалэм пэрытныгъэр ренэу зэрэшаубыты-щтыгъэм зэпыугъо фэхъунэу уре-

гъэгупшысэ джырэблагъэ Шэхэпэ (Головинкэ) командэу «Кичмай» Хьостэ ифутболистхэм зэращыдешлагъэм.

Къэлуагъэм хуэшт Хьостэ икоман-дэу «Динамэм» турнир таблицэм апэрэ чылплэр зэрэщылгъым ешлэгъур нахь гъэшлэгъон къызэришлыштыгъэр, футболир зикласэхэр ежэщтыгъэх къоджэ командэм зыкъызэригъэлэгъо-щтым. Фэдэ къыхэмыкыгъэу цыфыбэ стадионым къеклолэгъагъ. Ахэм къагурылоштыгъэ теклорэ командэм очкоуищ къызэрилэжыштым имы-закъоу, «Кичмай» «Динамэм» зы-теклоклэ, чемпионыцлэм икыдэхын ар фэбэнэн зэрилэклыштыр. Арэу хъумэ, Кубкэм икыдэхын гъэрэклэ финалым къыщытеклогъэгъэ командэр «ыгъэп-щынэжынын» ытэклышты.

А гухэлъышлур зыдагыгъэу къоджэ футболистхэм ешлэнынр рагъэжъагъ, къэлапчъэм даохэуи аублагъ, «Дина-мэм» иешлэклэхэми къатенэрэ щы-лагъэп. Ау апэрэ Югуаор ахэм якъэлап-чъэ Хъатх Рустам дидзагъ. Къа-хуулагъэм нахь къызэклыгъэкыгъэхэу къыпшыхъоу «динамовцэхэр» ешлэх, пчъагъэр зэфэдиз ашыжыныным пылгъ-хэу бэрэ янэкъокъогъухэм якъэлапчъэ-благъэу еклух, дзох, ау яшлоигъо къа-дэхъуным ычылплэклэ «Кичмай» иконтратакэ лъэш «динамовцэхэм» афызэтемылажэу, Ныбэ Чэрим ятлонэрэ Югуаор хъагъэм ригъэфагъ, пчъагъэр 2:0 хуэгъэ!

Ащ ыужы зэлуклэгъур гъэшлэ-гъонэу клуагъэ. «Динамовцэхэм» сыд ашлагъэкли зи къадэмыхъоу джыри зы Югуао якъэлапчъэ «Кич-май» дедзэ. Ащ ыужым судьям тлогъогъо пенальти ыгъэнафи, «Динамэм» ыгъэцэклагъ, ау зы Югуау нылэп дифынэу къыдэхуыгъэр ыкли пчъагъэр 3:1-у ешлэгъур ауухыгъ.

Чемпионатм медаль къызы-рэщыдэтыштым тишъыпкъэу ты-фэбэнэшт, — ылуагъ тренерэу Кобл Мэдинэ, — тикомандэ къыдэзы-гъаштэхэрэм яшлоигъоныгъэ зэрэд-гъэцэклэщтым тыпыллышт.

НЫБЭ Андзор.
Тисобкор.

Нэклубгъом итхэр зыгъэхъазырыгъэр БРАНТИЭ Казбек.



ЦУЕКЪО ЮНЫС

НЭПС СТЫРЭУ БГЪЭГУМ УДЭЛЪЫН

Роман

(Къызкълъыкlorэр
чэпыогум и 16-м
къыдэкълъгъэ номерым ит).

Пчыхэрэ, джырэ фэдэу пчэшъау кыб кызэрэ-хужьхэу, чэнагъэу ышыгъэр ежъ Хымсадэ ыгу кышчы-чэужьы. Унэгъо хызмэтэу марышъ ытэкъ кытаджэрэмэ а гупшысэ пстэури адыхэу-хытагъ, чэмэу къэбырэм икышчыни, цэм игъэжъони хэт, быным инеушчырэ Юс упшчы-рыхыгъэными, Сэлыми Саиди яшколакыи ары. Мыхэри гушылэ фабэ горэм кыкълэнэ-цых, къекъ. Хымсадэ зы-зэбгыримытхымэ хъурэп, ыкыуачлэ кыхыжырэп нахъ мышлэми. Арэу шытми, зэкълэри разэ ымышлэхэу ышъхэ шъхъантэм тырильхажырэп. Анахъ гумэкълыгъор Сэлым инышхо хъугъэ, кыкълэлъы-клорэ гъэм япшыкълуэзэрэ классыр къеухы. Джырэклэ уегуцэфэнэу шымытми, хэт ышлэра, сыфутболист елошъ, мэфэ реным макло, мачъэшъ хэт...

Юфышлэ шылэ зыхукълэ нахъ кыфэпсынклэ. Ащыгъум сы-маджэу-бэджынэу къеуаллэрэм пстэури шъхъарахы. Ахэм япчъагъэ мафэ къэс, гуклоды-гъу, кыхэхэо нахъ, кыкълчын хысапи илэп. Зидунае зыхъо-жырэми япчъагъэ гугъэклод, тхылгыплэ тхын шъхэу ышлэрэп. Клодыклаехэр ныбжыкълэ цыкълухэр ары, нахыбэм машинэр яхъадгъу кыкълуаплэ гуш! Зылэужыгъо перестрой-кэу БОР НИК кыыригъэжы-гъэр Хымсади кыгурылон ыльэкълэрэп. Гугъэузым гугъэузыр буж ит!

Чэмым ибыукълэ гугъэуэ. Джы кызнэсыгъи шклэм еджэ. «Тыдэ шыла Саидэ, моу чэмыр зэрэсшырэ шальэр кысфэгъотба, сипшъашъ...» «Муу-муу!» Зэпигъэрэп кы-лолныжымы. Мыбжыхэ клэлэ-хэр школым зышпынхажы-хэм чэмым джыри клэшурэ шклэбз цыкълур шъофым икло-дагъ.

— Сэлымэ футболым джы-ри кызэрэтата?..

— Ихъау, нын... «Жигулим» сыхэупхъушъащт ылуи моу икыгъ...

— Хъун, ащыгъум... — Хымсадэ шальэр ылыгъэу лэщым дэлъадэ...

Хымсадэ ошлэ-дэмышлэу игупшысэ кызооклы, мы перестройкэ мыгъом игугъу ары моу заулэкълэ узэкълэбжымэ, ыджэ кычлэхъэгъэгъэ бзы-льфыгъэ ныбжэ хэклотагъэмрэ ежырырэ зэрыгушылагъэхэр, ежырба, бзыльфыгъэр ары, гугъур къезыгъэжыгъэр. Натэкъомэ я Захырэт арыгъэ. Мы тапэкълэ ар Мыекъуапэ шы-пэуштыгъэ. Илээс тлоклитум ехъурэ мебелышлэ фир-мэу «Дружбэм» шылэжыагъ. Илжыгъ ыгъэтлгылыжыгъэу ыуагъ. Пенсиер, адрэ инвалид пенсиери зэрэкълыгъужыу, псыпклэ-унапклэ, модрапклэ-мыдрапклэмэ анэмыклэ фимы-

гъэкълужы зэхум, бзыльфы-гъэм ыгу къэклодыгъ, ащ на-хыбэрэ фэкълудыжыгъэп, ишыпэ мышклэ кыгъэзжыгъ, хъау, чылэжыым ышъхэ кы-рихыллэжыгъ. «Тыдэ уклон — узыдэкълон шылэп, узэры-клоштыри ары шымылахэр». Хымсадэ ыгукълэ ыгъэшлагъо икыгъ: Президентым ылэхъом-бэ ныкълэ ехышчыр дэд! Натэкълэ пшъэгъэ цыкълэу мо ре-дакцием члэсым зэрэфышчы-тыр ышлэрэп.

Бзыльфыгъэр кызыкълэлъ-лугъэр, аужыпкээрашъхэм, шлохэйнап, ынэлүшъхэмэ икълэрыклэу шэплгыпсыр кы-чъэжы: «пхэхым пихыгъэ лэхъомбэшхо ныкълор джыри кызырэпымыклэжыгъэмклэ тхылъ сишыкълэ, — лэхъом-бэ пакор кыырегъэлэгъу: — Тхъэр осэгъэлэгъу, Хымсад Туркубиевна, ВТЭК-м зысы-мыхыкълэ пенцэр слажыжышъ, плэхъуамбэ кыпыкълэжы-гъэшъ алони... Хъадэлусы афысигъэшлыныр кыпыкълэ-жырэп, кыпыкълэжыгъэмэ ежъхэм загъэпсэфыжы-штыгъэ, сэри зыгъэпсэфыжы-штыгъэ, япенци нэкълэ сеплы-жыныеп. Илээс къэс къахъ-къахъ...»

Натэкълэомэ я Захырэт члэ-кыжы зыхукълэ зигъэсэмэр-къэуэз, етлани ыгу нахъ кы-дишэенэуи ылозэ, Хымса-дэ клэлэидзыжышъ:

— Ащ фэдиз илээс пчъа-гъэм Борис Николаевичыр очередым зыкы кыбдыхэ-тыгъэба, Захырэт?

Бзыльфыгъэ ныбжэ хэклэ-тагъэр кызылпэкълыжыи лү-шчыпцыкыгъэ нахъ, гушылэ кыжэдэзгыгъэп. Жэ пытэ лү-лын фае.

Бысымгуащэр кызелъэ-гъум, «муу» ылозэ, кылолны-жыыр аужырэу кыхэгурымы-кыжыгъ... * * *

— Джары сибоу, зыныбэ быхъумэ япшлэжыны шылэп...

Мы тапэкълэ загъорэ ежъ-ежырэу хирург бзыльфыгъэм бэ ыгукълэ зэригъэзафэшты-гъэр. Пшъэу зезыжыкълэ, етла-ни ежым зигъэрэхъатыжы-штыгъэ: егупшысэ фаеми, уемы-гупшысэ фаеми ащ хэпшы-хъажыны шылэжып. Сыдэу зышлымы, пстэури заримыгъэ-гъэгумэкълыныр, моклэ-мыклэ зышъхъаригъэкълынхэр фэ-льэкълэрэп. Сыдми гукъошху:

Лэнэтлэхомэ алуыгъэмэ кы-лэмэ завод е фабрикэ къада-нэжыгъэп. Чэши, мафи те-левизорым марышъ гъэпсэ-фыгъо ышлырэп, кыфэлотэ-кыжырэп, комбинат зыфало-рэ лъэпкыи къаданэжыгъэп. Мыхэр тэтый алозэ зэбгыра-хыжы: приватизация, хъаумэ, прихватизация — ашыгъэу ары; советскэ властыр, хъау, СэСэСэР-р хэгъэгущор зыгъэ-псыгъэгъэмэ лэбжэ-лэабжэ-клэ зэхъагъоэгъагъэр бэми-маклэми — зэкълэ яджыбэмэ арагъэкълужыгъ. Хъатыукъо-хъаблэмэ марышъ нарэ ашы-жыгъ ипш (тэтэжъэу Нор-

мэрен ары) ыуагъэу зыфало-рэ: «ашхын кызышлэжы-жыны шымылэу, къэгъэхъаплэ гори ямылэжъэу, «зыгорэ» алэгу илэу, цыфэу хэгъэгум исыр гушъом кытыратлупшы-хъагъ». Мырзуштыгъэ ехышчы-гъуахэу къэгъэжыагъэ зыху-клэ, ащ фэдизэу мэхъу ылоу ымышлэу, хирург шъузабэми ыгу кыбэжы. Имышыкълэгахэу ежъми шъхъэузыр кызыфе-хыжы: цыфмэ ахэкълыжы-штып ныла?

А тэтэжъэу зыфалорэр сыд фэдэ тэтэжъэ лүи?! «Мэкълэмэ-шышлэхэми кыддырыджэ-гупагъэх!» — ело. Мыры Хым-садэ ильфыгъэмэ ятэтэжъэ гууэ дэдэ фэхъугъэр, колхоз-сэхъо-хэу зэтырагъэзыгъэхэр, хъау, дэпкъ-дэлъхъажыу агъэу-сагъэхэр ары. Къушъхэ тлуа-клэмэ ялээс азэпырыкълэ-штыгъэ лыжыу пшысэм хэ-тым фэд, ыгукълэ фэмышылэ зыхукълэ, ибэш кыхэхэшо кыогъум кыкълэуехышъ, губ-гъохэр кызыпекълухъэх. Ащы-гъум илээс тлоклитлырэ тфырэм шъхъадэкълыжыгъ. Ылэмэ шлагъо ахыжы-рэп, зыпари гъэрет илэжып. Ары Хымсадэ мафэ къэс пшым лэлүшхор зыкыфари-гъэхырэп. Зэп, тлоп — лор-логъэкълэ rareгъэлоклэ: «Плэпэ иуэклэ кыезэгъыжыштып!» «Кысзэгъыжыштып, сэшлэ шъхъае, — мэгубжыпэ лы-жыыр, — кысысэмзыгъыжы-штым сэри сезэгъын сфэлэ-кълэна! Сыдэу сшын, сфэлэ-кыштып, Матфей иуагъэу, «Кэса на камне» шъулори ны-сэм сфешъуложъ!»

Гъуэнгъу украинцэ лы-жъэу Левченкэ Матвей икълэсэ гушылэхэр зэшлелонтыкы-хы ипэурэ тхъамэтэжыым. Мат-вей токарь шлэгъожъэу «недэ-стойнэ» лэхъаным — «за-стойнэ, застойнэ» алоу зызех-хым тхъамэтэжыыр арыгъэу ало арэуштыуи зылогъагъэр! — кол-хоз мастерскоим члэтыгъ. Мош фэдиз гъэретыр зыхылхъэгъэ шылэклэ хъоужыыр, ежым, Нормэрен, изакъуа — зэкълэ-псыклэ хъатыукъохъаблэмэ пклэнтлэпклэ зэдагъоигъагъэ нахъ! А пстэур шылэжып джы... * * *

Хъатыукъохъаблэ гурыт школым икълэлэджэкълэ на-хыжымэ Президенткълэм БОР НИК алозэ кытырагъэ-нэгъагъ. Кло БОРИС НИКО-ЛАЕВИЧЫР агъэкълэклыгъ нылэп.

Хымсадэ лыжыым илыуэ дэгъоу кыгурэлэ, райсымэ-джэщым илофхэр, шыпкыэ, ар зымы приватизировать ышлы-гъэгон, кышчышыгырэи ащ зэрэтекълэрэ шлагъо шылэп! Мафэ къэс зыхэтыр хъаткъурт, ау медперсоналми, ыцый зэ-рытхыштытми, ишлэн кызыты-ригъэнэштэп.

Перестройкэми ышлэрэп, гур мытлу-мызы кешлы, пфэмы-хъужыкълэ шъхъэми кыырегъа-хъэ: урысмэ перестр — е л к зыфалорэм нахъ пэблагъ, адыгэмэ «шъозехъэу» зигугъу

ашырэп ары. Тэтэжъэу Нор-мэрен фэдэу, перестройкэр къекъагъэшъ, аломэ куохэу, хъалэлай рагъало зэхъум — пчэдыжым Юфышлэ къэкло-гъэклагъ — Хымсади ыпа-шъхэ ит календарыр кы-зэпыригъази: «ПЕРЕСТРОЙ-КА — ПЕРЕСТРЕЛКА» ылуи, апэрэ мафэ дэдэм, тыритхэ-гъагъ. Ащ нэуж бэ тешлэжы-гъэр! Зы пчэдыжъ уц къекъэ-гъакълэ горэм ыцлэ кыгыоты-жыи шлоигъоу календарыр зэ-пыригъазэзэ, кыфыхэмыгъэ-шчыжъэу бэрэ зэпыригъэзагъ-кызызэпыригъэзжыгъ — мы-жъоу уапэкълэ бдырэм узэрэ-лүклэжыу, сыдми тыритхэ-гъагъэр кыцэкълэфэжыгъ: «ПЕРЕСТРОЙКА — ПЕРЕ-СТРЕЛКА» Хымсадэ ылуп-шлэ из кыфмэ шчыпэр кы-ригъэчъэжыагъ. А лээгъу уцыр мо илофшлэгъу Къутасэ икълэ-рылф цыкълэу джы шымы-лэжым пэягъ, коридорым кы-рыкълэжыу, телевизорым кы-лоу а пчэдыжым зэхихыгъа-гъэ. Джы, зэрэплэгъу, пере-стройкэр: илээсш мэхъушъ блыныкълым зэрэчлэ. Беллэ чылэм кызыкълэжыкълэ, за-гъорэ Испан еупчлыштыгъэ: «А, сипшъашъ, Кэтэринэ кы-ли (Краснодар зыфилорэр) тэ типерестройкэ фэда?!» «Кэтэ-ринэ кълэ ишлугъоба, пап, ар сыдклэ бгъэгумэкълыжыны! Адыгеир кызырэхэкълыжы-гъэм нэмыклэ гукъао илэп, зы-парэкълэ кызыхыгъэщырэп нахъ».

— «Ашъу, тэтиери дэи плонэу шытэп, телевизэрым-клэ ишъуаши итеплэи зтэ-гъэпцыкълухъагъэ, дахэ, фэ-шыгъ, узэрэхэдэллоштымкли, лүшыцэжъ! Ары шъхъае, кызыдыкълэжыгъэри, ащыцэу зыздыгъэзэштыри кышлэн ыльэкълэрыпшы, шыт. Узрэ-пшыштымкли, сэлэба, ехы-жыгъагъ, зыгорэхэр зезыфэрэ-ри итеплэ шъуу!» Хымсадэ икалендары игъо зыкыгъэр пе-рестройкэр кызежыгъэ гъэр арыгъэ, хэгъэгущор кызыш-укогъагъэм. Мы тапэкълэ, илээ-сыкълэ кыхыанклэ мафэ горэ нахъ кымынэжыгъэу сест-ра-хозяйкэм, Нээжъукълэм я Къутасэ, зэкълэ медперсоналым ястошышъхэмэ календары-клэхэр кыафытырыгъэуцоу ихэ-бзагъ. Джы ащ Юфыр нэсыжы-рэп. Сестра-хозяйкэм илажып, дэшъхъахыкли арэп зыпкъ кы-кылырэ: зэрэнэбгъэсын ахышэр зымы кытлупшыжырэпшы ары. Кло кыамытлупшыжымы, ежъми райкогизым нэсыхэ ашлоигъо зэпыт, ау фэзынхэу уахътэ кыхэкълэрэп. Арышъ, зэлъашлэрэ хирург цлэрыломи мо календары зэхэтхыхъа-жыгъэр непэ кызнэсыгъэми джары ыпашъхэ зыкытыр! Зытетхэн къуапэ горэ кыхе-гъуатэшъ, кло сыдми зырегъэ-зэгъы: календарыр сыдыклэ игъу, календарым нахъ шыклэ-гъэшхохэр мафэ къэс кыкълэ-кых, зым зыр нахъ лээры-хъэжыу. * * *

Унэм кызырэхъажыгъэм лыпыгъэ нэлэплэкълэ шхон-тлэхор нэлурыхъо зыфшыгъэ телевизорэу столыбгъум джы шытым — ар мызэгъогум зы-ми цэулуплэ ышлырэп, ихъэтэ-пэмыхъ гушпэ — быныр мэ-шпыгъо! — Хымсадэ кыаигъэ кешлы, гукъэкълэжыкълэ кыпэуцлэрае... Испан, хъуль-фыгъэу унэм исыгъэр, ары мо нэлурыхъо зилэр, ашыгъум ащ нэлурыхъо илагъэп, емызшы-жъэу, лэпышгъушхо физилэ-штыгъэр, былым хызмэтхэр зишлэхэу, неушрэ урокмэ за-фытыригъэпсыхъагъэу шъхэ-зыфшлэ зыхъажыкълэ. Чэщны-кълэм АПЭРЭ КАНАЛымклэ кыбэарыкълэу кыатгырэм ауж нылэп иплэ зекълужыштыгъэр: «дунаим шчыхъурэм ушыгъозэн фае», — ылоштыгъ Тэтэр-шыкълэ физикым...

Пчыхэ горэм, шлыклае те-шлэжыгъ ащ, БОР НИК кы-техъэгъэклагъ, лып гумэкълэ хэ-фагъэу, зымышлэжыу къэджэ, къэджэ. Хымсадэ мэшпэры-хэ газ хъакум клэрыт. Къэ-хъугъэр ышлагъэп. Чъагъэ. «Сыд къэхъугъэр, Испан?»

«Модэ, Силуб (ягъэ фысыгъэ гъэшлэабзэмклэ Испан Хым-садэ егъашлэми къеджэштыгъэ), мохэм ашлэрэ! «Унэ Фы-жыыр», Советмэ я Унэ, ракет-бомбэхэмклэ кыагъао!» — «Ал, сыд кыхъуллагъ, якытлэ яежыба?! А синанэ гуш, модэ мо унэ шлэгъошхор зэрэзэ-хакъутагъэр?! Сыдэу цлэлу-жыых...» Бжыныр еупклэпкыи Хымсадэ шыт. Нэпсым ера-гъэу шлоплыкыи. Испан крес-лэм игъэклагъэу шыс. (Ары, джыри муарышъ дунаир ыгъа-хъэу, а креслэ дэдэм игъэкла-гъэу, ыпашъхэ кытэджэжыгъ шлошлы!) Ежъ, Хымсадэ, шъхъащыт. Лып шыс. Шко-лым непэ кызыекълыжым зэ-рэкълэрытлэхъагъ. Бжыхэм иапэрэ мазэ зи арыхэп кыфэ-нэжыгъэр. Хымсадэ сымэ-джэщым кызыкълэжыгъэр бэшлагъэп. Тлүми экраным ихъухъэрэп агъэшлагъо:

— Зыгорэкълэ шэхъугъэ Юф кыхэхъэгъэн шъулуа? Чэчэ-ным еонхэу алозэ...ым? Топы-шэр о зыдапторэм мыкълэу ла-джыри кыхэкълэ. Мэскэу, Кремлым, ашлутырионтла-гъэмэ шхэн плэгъугъэ. Ыгъэ-зэгъэнэу олуа? Физикэм иза-конхэр буюкълэжыгъэ?! Ашлэрэ классхэр Испан физикэмклэ регъаджэ. Та-кыкы имыкълупэу тырегъашлэ, етлани лым зыретэкълухъа-жыы:

— Муары, муары Шъхъа-цыффри, БОР НИКИ ахэт. Хъа-тыукъохъаблэ клэлэеджакълэмэ я Шъхъацыф бэлахыжыыр, ым! Урам зоошхор зышыгъэ-хэр арыба ар зыхэтыр? Путчэ шыпкы! — Испан ычыишъхэ ретхыжыы. Креслэм джы Ис-пан ифэжырэп, кызыштытэ-джыкыи:

— БОР НИК, оказывається, УНЭМ езыгъаохэрэр! Тыгу ал-лахъ усыни! Ольэгъуа, лэутихэр ешыхъэшъ ахэт...

(Джыри кыкълэжыштыгъэ).



Шэжъымрэ ныбжыкIэхэмрэ

«Псэ зыпыт музей»

Тарихъыр, культурэр, искусствэр, тыкъэзыуцухъэрэ дунаир кIэлэцIыкIухэмрэ ныбжыкIэхэмрэ нахьышIоу ягъэшIэгъэнхэм фэшI АР-м культурэмкIэ и Министерствэрэ Адыгеим и Лъэпкъ музейрэ зэнэкъокъоу зэхацагъэм шIуагъэу кытыгъэр тинэрылэгъу.

«Псэ зыпыт музей» — джары зэнэкъокъум зэреджагъэхэр. КIэлэеджакIохэмрэ студентхэмрэ музейм шалэгъуэгъэ пкъыгъоухэм, къэгъэлэгъонхэм атырашIыкIыгъэ сурэтхэр зэнэкъокъум кыра-хьылIагъэх. Адыгэ къашъом, адыгэ шъуашэм, лъэпкъым итарихъ, лIыхъужьыгъэмрэ зэкъошныгъэмрэ яхьылIэгъэ сурэтхэм щыIэныгъэм ухашъ.

ИскусствэхэмкIэ Адыгэ республикэ колледжым, Мыекъуапэ иеджаплэхэу NN 3-м, 9-м, 10-м, лицееу N 19-м якIэлэеджакIомэ яIофшIагъэхэр нахъ къахагъэщыгъэхэм ащыщых. АР-м и Лъэпкъ музей идирикторэу Джыгунэ Фатимэ хагъэунэфыкIырэ чыплэхэр къыдэзыхыгъэмэ афэгушIуагъ, шIухафтынхэр афишIыгъэх.



СурэтшынымкIэ атеклогъэ кIэлэеджакIоу Шьоджэ Заир.



Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей иIофышIэхэу Сихъаджэкъо Ирин, Сыджыхъ Марин, ШъэоцIыкIу Фатим.

Шьоджэ Заирэ Мыекъуапэ икIэлэеджакIохэу шыгъхур зыфалугъэмэ ащыщ. Адыгэ къашъор сурэт зеришIыгъэм уеплъынкIэ гъэшIэгъоны. Адыгэ шъуашэр нахьышIоу къагъэлэгъонным фэшI Лъэпкъ музейм иIофышIэхэу Сихъаджэкъо Иринэ, Сыджыхъ Ма-

ринэ, ШъэоцIыкIу Фатимэ зэпэжъыужьхэу адыгэ шъуашэхэр къызыщалгъэхи, зэхахъэм хэлэжъагъэх. Ансамблэу «Мыекъуапэ инэфылгъэхэм» адыгэ къашъохэр къышIыгъэх.

Сурэтхэр зэхахъэм къыццытырахыгъэх.

Боевой самбэр

АДЫГЕИР — анахъ лъэш

ФСБ-м игенерал-лейтенантэу В. М. Чуйкиным фэгъэхьыгъэ ятфэнэрэ зэнэкъокъухэр боевой самбэмкIэ Карелием икIалэу Лахденпохье щыкIуагъэх. Мыекъуапэ къыщыхъугъэ В. Нарвер Адыгеим испортсменхэр ригъэблагъэхи, хагъэунэфыкIырэ чыплэхэм афэбз-нагъэх.

Адыгэ Республикэм ихэшыпыкIыгъэ командэу боевой самбэмкIэ апэрэ чыплэр къыдэзыхыгъэр зыгъэхъазырыгъэр, пэцэныгъэ дызезыхагъэр тренер-кIэлэегъаджэу Тыгъужь Алай.



Тиспортсменхэм анахъэу къахъыгъэр Абэзэ Ислъам. Килограмм 90-м нэс къэзыщэчырэмэ якуп апэрэ чыплэр къыщыхыгъэ. Ащ икIулайныгъэ зэригъэфедэрэм тренер цIэрыIохэри къылыпIагъэх.

ЛIэрыкIо Муратрэ, кг 74-рэ, Бэрэчэт Муратрэ, кг 62-рэ, апэрэ чыплэхэр къафагъэшъошагъэх. Хь. Хьамзатхановым, кг 82-рэ, ятIонэрэ чыплэр, И. Бэрзеджым, кг 68-рэ, яцэнэрэ чыплэр къахыгъэх.

Боевой самбэмкIэ Адыгеим испортсменхэр Самарэ хэкумрэ Карелиемрэ ащыклогъэ зэнэкъокъухэм зэрахэлэжъагъэхэм, спорт лъэпкъыкIэм тиреспубликэ зызрэщиушъомбгъурэм афэгъэхьыгъэ

къэбархэу Тыгъужь Алай къытфилотагъэхэр «Адыгэ макъэм» къыхиутыгъэх.

Сурэтым итхэр: Адыгеим испортсменхэу Карелием щыIагъэхэр.

Футбол. ЯтIонэрэ купыр

Юрий Приганюк щысэ къегъэлъагъо

«Ставрополье-2009» Ставрополь — «Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — 1:3.

Чъэпыогъум и 15-м Ставрополь щызэдешIагъэх.

Зезыцагъэхэр: С. Иванов, Д. Астахов — Ростов-на-Дону, М. Чесноков — Волгодонск.

«Зэкъошныгъ». Макоев, Алимов, Потешкин, Магкев, Папулов, Къэрэжъ (Долматов,46), Нартиков (Баракоев,60), Приганюк, Мамбэт, Волков (Къулэ,60), Суршков (Гъыщ,78).

Къэлапчъэм Iэгуаор дэзыдзагъэхэр: Приганюк — 27, 57, 62 — «Зэкъошныгъ». Панченко-62 — «Ставрополье-2009».

Ауж къинэрэ командэмэ «Зэкъошныгъэр» зэрахэмытыгъым тицыхъэ телъэу иешIакIэ тылгъэплгъэ. Тренер шъхьалэу Ешыгоо Сэфэрбый къызэрэтиIуагъэу, Адыгеим ифутболистхэм Ставрополь икомандэу гугъэ ратыгъэп. «Зэкъошныгъэм» угловоир къызетым, ухъумаIомэ ябэнызэ, Юрий

Приганюк лъэшэу шъхьэкIэ зэогъэ Iэгуаор хъагъэм ридзагъ.

Къэлапчъэм метрэ 30 фэдизкIэ пэчыжъэу Юрий Приганюк зыдэом, «Ставрополье-2009»-м икIэлэпчъэлут Iэгуаом зылгидзыгъ, ау къулайныгъэ къызыхыгъэфэн ылгъэ-кIыгъэп. Пчъагъэу 0:2-м бысымхэр емызэгъыхэу апэкIэ къылгъэ-

кIуатэх. Гупчэм ит тифутболистхэр зэгурыIуагъэхэп, К. Панченкэм пхъашэу пэуцугъэхэп. Тикъэлапчъэ пэчыжъэу К. Панченкэр къыдауи, пчъагъэр 1:2 хъугъэ.

«Ставрополье-2009»-р гушIом хэтэу ыпэкIэ къылгъыгъ шъхьае, Юрий Приганюк Iэгуаор къызы-IэкIахъэм бысымхэм якъэлапчъэ метрэ 30-м къышымыкIэу зэрэпэчыжъэм пае къымыгъанэу лъэшэу дэуагъ, ухъумаIомэ ащиухьы Iэгуаор хъагъэм ифагъ. «Зэкъошныгъэм» ешIэгъум къэгъэзаплэ фишIыгъэу бысымхэми алгытагъ, теклоныгъэр тифутболистхэм яфэшъуашэу къахыгъ. Ешыгоо Сэфэрбый ятIонэрэ такъикъ 45-м ешIаплэм къыригъэхъэгъэ футболистхэу Къулэм, Долматовым, Баракоевым, Гъыщым яIэпэлэс-

ныгъэ къагъэлэгъонэу амалышIу-хэр ялагъэх.

Купым хэтхэр зэрешIагъэхэр: «Жемчужина» — «Астрахань» — 4:2, «Мэщыкъу» — «Дагдизель» — 2:2, «Кавказ-трансгаз» — «Автодор» — 0:0, «Торпедо» — «Ангушт» — 2:0, СКА — «Батайск» — 1:4, «Краснодар-2000» — «Волгоград» — 1:2, «Ротор» — «Ставрополь» — 0:3.

Чъэпыогъум и 21-м зичэзыу ешIэгъухэр командэхэм ялэштых. «Абинскэ» зэнэкъокъум зэрэхэ-кIыжыгъэм фэшI а мафэм «Зэкъошныгъэр» хэгъэгум изыIукIэгъумэ ахэлэжъэштэп.

Чъэпыогъум и 25-м тифутболистхэр Ростов-на-Дону щыIукIэ-штых чыплэ командэу СКА-м.

Адыгэ Республикэм атлетикэ онтэгъумкIэ и СДЮШОР иIофышIэхэр гухэкIышхо ащыхъоу Адыгеим атлетикэ онтэгъумкIэ ифедерацие ипащэу Сихъу Аслъан фэтхъаусыхэх ятэшэу Юрэ дунаим зэрехыжыгъэм фэшI.

Зэхэзышагъэхэр: Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдэзыгъэкIырэр: Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилгъэп-къэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет

Редактор
шъхьалэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редакциер
зыхъышIэр:

385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм
иапэрэ

гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшгъэдэкIыжъ зы-
хырэ секретарыр:

52-16-77.
E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэпы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэоры-
шIапл, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиу-
тыхэрэм мышъып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкIэ къэзыт-
хыгъэхэм пшгъэдэ-
кIыжъ ахьы. Къа-
тэхэрэмрэ гъэзе-
тым щылажъэхэр-
рэмрэ яеплъыкIэ
зэтемыфэн ылгъэ-
кIышт. Гъэзет-
еджжэхэм къыт-
фагъэхьырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкIи къэ-
зытхыгъэхэм
аIэкIэдгъэхъа-
жыхьхэрэп.

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр

5641

Индексхэр

52161

52162

Зак. 3804

Хэутыным

узщыкIэтхэнэу щыт

уахътэр

Сыхъатыр 18.00

ЗыщыкIэтхэгъэхэ

уахътэр

Сыхъатыр 18.00